

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

**Πτυχιακή Εργασία
«Ο θαλάσσιος τουρισμός και η διαχείριση κινδύνων»**

Αριθμός λέξεων: 8.703

**Διακάκη Νικολέττα
Α.Μ. T2020095**

Επιβλέπων Καθηγητής

Κωνσταντίνος Αρτίκης

ΚΕΡΚΥΡΑ 2024

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Θα ήθελα να εκφράσω την ειλικρινή ευγνωμοσύνη μου προς γονείς μου, για την αμέριστη υποστήριξη, την αγάπη και την καθοδήγησή τους καθ όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Η πίστη τους σε μένα και η συνεχής ενθάρρυνση τους υπήρξαν η βάση για να φτάσω ως εδώ. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Αρτίκη Κωνσταντίνο, Για την πολύτιμη καθοδήγηση τη γνώση και την υπομονή που έδειξε σε όλη την πορεία της πτυχιακής μου εργασίας. Η υποστήριξή του ήταν καθοριστική για την επιτυχή ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας. Τέλος, ευχαριστώ θερμά τους φίλους και συναδέλφους μου που μου στάθηκαν δίπλα μου σε κάθε στάδιο αυτής της διαδρομής, προσφέροντας στήριξη, συμβουλές και ενθάρρυνση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εστιάζει στο θαλάσσιο τουρισμό, μία από τις πιο σημαντικές και ταχέως αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού παγκοσμίως και τη διαχείριση κινδύνου που τον συνοδεύει. Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελείται από διάφορες δραστηριότητες όπως κρουαζιέρες, γιώτινγκ αλλά και τον αθλητισμό που πραγματοποιούνται σε θαλάσσιο περιβάλλον. Λόγω της φύσης του κόμμα οι δραστηριότητες αυτές συνοδεύονται από σημαντικούς κινδύνους που σχετίζονται με την ασφάλεια των επιβατών, του πληρώματος αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος. Η ανάλυση επικεντρώνεται στις κύριες έννοιες του θαλάσσιου τουρισμού, Αλλά και στις κύριες κατηγορίες κινδύνων οι οποίοι σχετίζονται με τον κλάδο οι οποίοι είναι περιβαλλοντικοί, τεχνολογικοί επιχειρησιακοί αλλά και η κοινωνικοί. Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν τη ρύπανση των θαλασσών από τα πλοία και τα σκάφη αναψυχής, την καταστροφή θαλάσσιων οικοσυστημάτων αλλά και τις επιπτώσεις από την αυξημένη τουριστική δραστηριότητα σε ευαίσθητες περιοχές. Οι τεχνολογικοί κίνδυνοι αφορούν κυρίως τη συντήρηση και τον εξοπλισμό των πλοίων και σκαφών, ενώ οι επιχειρησιακοί κίνδυνοι συνδέονται με ατυχήματα κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων όπως καταδύσεις και θαλάσσια σπορ. Οι κοινωνικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν την ασφάλεια των τουριστών από Εγκληματικές δραστηριότητες οι άλλες απειλές. Επιπλέον, αναλύονται και τα πρωτόκολλα ασφαλείας, δηλαδή Τα προληπτικά μέτρα και τις στρατηγικές διαχείρισης που μπορούν να περιορίσουν τους κινδύνους στον θαλάσσιο τουρισμό. Αυτές περιλαμβάνουν τη σωστή εκπαίδευση του προσωπικού, τη συμμόρφωση με διεθνείς ναυτικούς κανονισμούς, την τακτική συντήρηση των πλοίων και τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών για την παρακολούθηση και ασφάλεια των επιβατών Σε συνδυασμό με ένα φορά διεθνών συμβάσεων οι οποίες θέτουν τα πρότυπα ασφαλείας στον θαλάσσιο τουρισμό. Επιπλέον γίνεται και αναφορά στο γνωστό ναυάγιο του Costa Concordia, Το οποίο αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτυχίας στη διαχείριση κινδύνων στον θαλάσσιο τουρισμό. Αυτό το δυστύχημα ανέδειξε τη σημασία της τήρησης αυστηρών διαδικασιών ασφαλείας, της σωστής εκπαίδευσης του προσωπικού και της άμεσης εφαρμογής σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Συνολικά ακόμη η εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διαχείριση των κινδύνων αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της επιτυχίας του θαλάσσιου τουρισμού. Η ασφάλεια των τουριστών και η προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο των στρατηγικών ανάπτυξης, για να διασφαλιστεί η βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου σε διεθνές επίπεδο.

ABSTRACT

This thesis focuses on marine tourism one of the most important and and the risk management that accompanies and the risk management that accompanies it. Marine tourism consists of various activities such as cruises, yachting and sports conducted in the marine environment. The nature of these activities, they are accompanied by significant risks related to the safety of passengers, crew and Environmental Protection. The analysis focuses on the main concepts of marine tourism as well as the key categories of risks associated with the sector, which are environmental, technological, operational and social. Environmental risks include simple solution from ships and recreational boats, the destruction of marine ecosystems, and the impact of increased tourist activity in sensitive area Technological risks mainly concern the maintenance and equipment of ships and vessels, while operational risks are associated with accidents during activities such as diving and water sports period social risks involve the safety of tourists from criminal activities or other threats. Additionally, the thesis examines safety protocols, preventive measures comma and management strategies that can mitigate risks in marine tourism. These include proper staff training, compliance with international marine regulations, regular ship maintenance, and the use of advanced technologies for passengers monitoring and safety, combined with international conventions that set safety standards in marine tourism. Furthermore, the well-known Costa Concordia shipwreck is also discussed, as it stands as one of the most notable examples of risk management failure in marine tourism. This incident highlighted the importance of Following the strict safety procedures, proper staff training, and the immediate implementation of emergency plans. Overall, the thesis concludes that risk management is an integral part of the success of marine tourism. The safety of tourists and the protection of the environment must be at the center of development strategies to ensure the sustainable growth of the sector at an international level.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η συγγραφέας Διακάκη Νικολέττα βεβαιώνω ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Η δηλούσα

Διακάκη Νικολέττα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΦΙΕΡΩΣΗ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	4
ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	5
ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
2.1)Τι είναι θαλάσσιος τουρισμός;.....	8
2.2 Ιστορική αναδρομή του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα	10
2.3 Ορισμός του τουρίστα	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
3.1)Κατηγορίες θαλάσσιου τουρισμού και ανάλυση.....	13
3.2 Ο θαλάσσιος τουρισμός στον διεθνή χώρο	19
3.3)Σημασία του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΣΤΟΝ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΣΗΣ ΑΥΤΩΝ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	
5.1)Κανόνες ασφαλείας και κατηγορίες αυτών	28
5.2)Ταξίδια αναψυχής: Περιγραφή, Κίνδυνοι και Πρωτόκολλα Ασφαλείας.....	29
5.2.1)Ανάλυση Ταξιδιών αναψυχής	30
5.3)Case study: Costa Concordia (2012).....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας, ιδιαίτερα σε περιοχές με εκτεταμένες ακτογραμμές Όπως η μεσόγειος κόμικ αραβική και ειρηνικός.

Η ανάπτυξη του κλάδου αυτού βασίζεται σε δραστηριότητες όπως οι κρουαζιέρες, το γιωτινγκ και Τα σκάφη αναψυχής ακόμα συμβάλλοντας ουσιαστικά στην οικονομία πολλών παράκτιων χωρών. Πάρα πολύ μεγάλη είναι η συνεισφορά του θαλάσσιου τουρισμού οι οποίες συνοδεύεται από διάφορους κινδύνους, όπως ατυχήματα στη θάλασσα ακόμα περιβαλλοντική υποβάθμιση και ζητήματα ασφαλείας, που απαιτούν αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων. Η διαχείριση αυτών στο θαλάσσιο τουρισμό περιλαμβάνει τη λήψη προληπτικών μέτρων και στρατηγικών για τη πρόληψη ατυχημάτων και τη μείωση των επιπτώσεών τους. Η αυστηρή εφαρμογή κανόνων ασφαλείας, εκπαίδευση του προσωπικού και των επιβατών, καθώς και ανάπτυξης λογικών υποδομών, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο. Ιδιαίτερα σε περίπτωση φυσικών καταστροφών όπως οι τυφώνες οι θαλάσσιες καταιγίδες, απαιτείται άμεση ανταπόκριση για την προστασία των τουριστών και των παράκτιων περιοχών.

Αυτή η πτυχιακή εργασία θα εστιάσει στην ανάλυση των κύριων κινδύνων που σχετίζονται με τον θαλάσσιο τουρισμό και στις στρατηγικές διαχείρισής του. Θα διευρυνθούν επίσης πραγματικά περιστατικά ατυχημάτων και κρίσεων, καθώς και οι μεθοδολογίες που εφαρμόζονται διεθνώς για την αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Στόχος της είναι η παρουσίαση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διαχείρισης κινδύνων που θα ενισχύσει την ασφάλεια και τη βιωσιμότητα του θαλάσσιου τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 Τι είναι θαλάσσιος τουρισμός;

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, πολλοί διεθνή οργανισμοί, όπως η Διεθνής Ακαδημία του Τουρισμού, η Διεθνής Ένωση των Επισήμων Οργανισμών Τουρισμού (UIOOT), Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού αλλά και ειδικοί στο κομμάτι του τουρισμού όπως (Schwink, 1924, Glucks-Mann, 1929, Hunziker και Gilbert, 1991:4-27, Theobald 1994: 1-21) οι οποίοι προσπάθησαν να προσδιορίσουν περιεχόμενο του τουρισμού αλλά και του τουρίστα. Παρακάτω υπάρχει μια γενική εξήγηση ως προς τον ορισμό του θαλάσσιου.

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι μία μορφή τουρισμού η οποία χρησιμοποιεί ως μέσο της κάποιο καράβι, είτε μηχανοκίνητο είτε κάποιο ιστιοπλοϊκό. Σκοπός αυτού είναι η μετακίνηση του επισκέπτη σε μέρη της αρέσκειάς του συνήθως σε παραθαλάσσιες περιοχές αλλά και την αγκυροβολία του σε αυτά. Οι ακτές είναι το κεντρικό τοπίο αυτού του είδους τουρισμού προσφέροντας αμμόδεις παραλίες και καταπληκτικά τοπία όπου οι επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν το ηλιοβασίλεμα, ν ασχοληθούν με θαλάσσια σπορ, να απολαύσουν τοπικό φαγητό σε παραθαλάσσιες ταβέρνες, χωριά και πόλεις αλλά και την εξερεύνηση της υποβρύχιας ζωής.

Η απόδοση του όρου θαλάσσιος τουρισμός ως μία από τις ειδικές μορφές τουρισμού μας παραπέμπει στην αναζήτηση της αμεσότερης και διαρκέστερης επαφής του περιηγητή με τη θάλασσα. Επομένως με τον όρο θαλάσσιο τουρισμό μπορούμε να συμπεριλάβουμε κάθε τουριστική δραστηριότητα η οποία έχει σχέση με τη θάλασσα και τις ακτές της. Βέβαια εκτός από τη χρήση σκαφών αναψυχής αλλά και τις κρουαζιέρες, ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει μεγάλο εύρος διαφόρων δραστηριοτήτων όπως είναι για παράδειγμα:

- Το θαλάσσιο σκι
- Την ιστιοσανίδα (windsurf)
- Το υποβρύχιο ψάρεμα
- Τις καταδύσεις
- Τη κολύμβηση

Επιπλέον, ο θαλάσσιος τουρισμός είναι στενά συνδεδεμένος με τον παράκτιο τουρισμό δηλαδή όποια δραστηριότητα συνδιάζει τη θάλασσα με τη στεριά αλλά και ταυτόχρονα πηγάζει από τη θάλασσα, όπως ψάρεμα ανοιχτής θαλασσίας, κολύμβηση και κρουαζιέρες. Δεύτερον, ο θαλάσσιος τουρισμός μπορεί να περιλαμβάνει τις δραστηριότητες αναψυχής οι οποίες έχουν ως Κυρία βάση και επικεντρώνονται στο θαλάσσιο περιβάλλον αλλά και η κατανάλωση ή χρήση των οποίων προϋποθέτει να ταξιδέψει ο καταναλωτής μακριά από τον τόπο διαμονής του.

Με τον όρο θαλάσσιος τουρισμός αναφερόμαστε σε μια ειδική μορφή του τουρισμού στην οποία η θαλάσσια αποτέλεσμα το βασικό κριτήριο διάκρισης του από τα υπόλοιπα είδη και ταυτόχρονα τη κύρια διαφορά σε σχέση με τις άλλες ειδικές μορφές τουρισμού. (ICAP, εγκαταστάσεις θαλάσσιου τουρισμού, κλαδική μελέτη : 2)

Βέβαια η ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού Προϋποθέτει σημαντικές επενδύσεις σε έργα υποδομής όπως για παράδειγμα κυρίως λιμενικές εγκαταστάσεις για την για τον ασφαλή ελλιμενισμό και τον ανεφοδιασμό των πλοίων και των σκαφών αναψυχής αλλά και σύγχρονες μαρίνες τουριστικά καταφύγια και σκάλες. Καθώς υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη σε σκάφη αναψυχής και γενικά και σε όλα τα πλοία όσον αφορά το θαλάσσιο τουρισμό θα πρέπει ταυτόχρονα να υπάρχει και ισάξια ή ακόμη και περισσότερη ανάπτυξη στους τουριστικούς λιμένες οι οποίοι θα πρέπει να διαθέτουν σύγχρονο εξοπλισμό προκειμένου να ικανοποιούν τις απαιτήσεις τόσο των επιβαινόντων όσο και των πληρωμάτων των κρουαζιερόπλοιων και των γιοτ, Καθώς ο θαλάσσιος τουρισμός ως εναλλακτική μορφή τουρισμού έχει ως βάση ένα ολοκληρωμένο σύστημα το οποίο αποτελείται από λιμενικές υποδομές δηλαδή λιμάνια μαρίνες και καταφύγια αλλά και μέσα ναυτιλίας όπως είναι τα πλοία τα σκάφη και οι θαλάσσιες πλώες. Σκοπός του θαλάσσιου τουρισμού είναι προσφέρει μια ξεχωριστή αναψυχή που προσδοκούν οι τουρίστες σε σχέση με τα άλλα είδη τουρισμού καθώς είναι το κύριο είδος που έχει ως κύρια βάση του τη θάλασσα κάτι που το κάνει ξεχωριστό από τα άλλα είδη τουρισμού και ταυτόχρονα πιο διαδεδομένο στους τουρίστες. Μέσω της συμμετοχής της ναυτιλίας η οποία προσδίδει το πραγματικό περιεχόμενο του θαλάσσιου τουρισμού ο περιηγητής έχει την να του προσφερθεί η δυνατότητα να βιώσει πολλές από τις προσδοκώμενες εμπειρίες του μέσα από το θαλάσσιο περιβάλλον f καθώς οι άλλες μορφές τουρισμού οι γενικές δραστηριότητες που προϋποθέτουν ή περιλαμβάνουν την προσέγγιση της παράκτιας ζώνης αλλά και την εγκατάσταση αυτών σε παράκτια καταλύματα δεν διασφαλίζουν ούτε την αναλογία μέσω του περιηγητή με τη θάλασσα ούτε τον ίδιο βαθμό και διάρκεια επαφής του με αυτή.(Λεκακου Μ., Τζαννατος Ε., Κρουαζιέρα και ιστιοπλοΐα)

Εν κατακλείδι ο θαλάσσιος τουρισμός Τουρισμός είναι μια ειδική μορφή τουρισμού με την επιλογή της οποίας ο καταναλωτής τουρίστας αποφασίζει να περάσει τον περισσότερο ή και όλο το χρόνο διακοπών του εν πλω επιλέγοντας ως τόπο διαμονής και ψυχαγωγίας ένα πλοίο που προσφέρει ένα προκαθορισμένο πρόγραμμα θαλάσσιας περιήγησης ή ένα σκάφος στο οποίο μπορεί να συναποφασίσει το πρόγραμμα της θαλάσσιας περιήγησης που θα εκτελεστεί και στις 2 περιπτώσεις πλοίο ή σκάφος είναι ταυτόχρονα και μέσα μετακίνησης από τις μορφές θαλάσσιου τουρισμού που έχουν αναφερθεί και έχουν τα χαρακτηριστικά οργανωμένης αγοράς και ως εκ τούτου θεωρούνται κύρια προορισμού είναι και κρουαζιέρες και ιδιωτική θαλάσσια περιήγηση που προσφέρει η χρήση σκαφών αναψυχής γιώτινγκ.

Συνοψίζοντας, ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια από τις πιο ξεχωριστές και δημοφιλείς μορφές τουρισμού που βασίζεται η οποία έχει ως κυρία βάση της την εκμετάλλευση του θαλάσσιου περιβάλλοντος ως μέσου μεταφοράς,

διαμονής και ψυχαγωγίας. Οι κύριες Κατηγορίες του περιλαμβάνουν τόσο την οργανωμένη κρουαζιέρα όσο και την ιδιωτική περιήγηση με γιοτ. Στην περίπτωση των κρουαζιέρων οι επιβάτες επιλέγουν ένα πλοίο που προσφέρει πολυτελείς ανέσεις, διαμονή, φαγητό και οργανωμένες δραστηριότητες, ακολουθώντας ένα προκαθορισμένο δρομολόγιο με σταθμούς σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς. Αυτό τους επιτρέπει να επισκέπτονται διαφορετικά μέρη, χωρίς την ανάγκη πολλαπλών μετακινήσεων και αλλαγής καταλύματος. Από την άλλη μεριά ιδιωτική θαλάσσια περιήγηση με γιοτ δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες να ναυλώνουν ένα σκάφος και να καθορίσουν το δικό τους πρόγραμμα περιήγησης. Αυτή η μορφή τουρισμού χαρακτηρίζεται από περισσότερη ευελιξία και προσαρμογή στις ανάγκες των ταξιδιωτών, προσφέροντάς τους την ευκαιρία να απολαύσουν τη θάλασσα ακόμα τους ήρεμους κόλπους, της απομονωμένης παραλίας να επιλέξουν προορισμούς με βάση τις προσωπικές τους επιθυμίες. Και στις 2 περιπτώσεις το πλοίο ή το σκάφος δεν είναι απλώς ένα μέσο μετακίνησης, ο κύριος χώρος διαμονής και ψυχαγωγίας, προσφέρει τις υπηρεσίες που καθιστούν τη διαμονή εν πλω μια ολοκληρωμένη και πολυτελή εμπειρία. Η αγορά του θαλάσσιου τουρισμού είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη με επενδύσεις σε υποδομές, στόλους και υπηρεσίες που στοχεύουν στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών των τουριστών. Επιπλέον, έχει υποστεί μεγάλη άνοδο τα τελευταία χρόνια καθώς είναι ένας διαφορετικός τρόπος για τον τουρίστα να γνωρίσει μέρη αλλά επίσης έχει τη δυνατότητα να προσφέρει και μία ξεχωριστή εμπειρία εξερεύνησης νέων τόπων που πιθανών ένας επισκέπτης ο οποίος είναι αποκλειστικά στη στεριά να μη μπορούσε να δει. Ταυτόχρονα με την άνοδο αυτή οι κάτοικοι, οι τουρίστες αλλά και κλάδοι οι οποίοι ασχολούνται με τον τουρισμό έχουν ενθαρυνθεί θετικά με σκοπό τη διατήρηση της θαλάσσιας ζωής και των παράκτιων περιοχών. Επίσης, ο θαλάσσιος τουρισμός έχει μεγάλη οικονομική σημασία για πολλές περιοχές παγκοσμίως διότι προσφέρει πολλές θέσεις εργασίας ενώ ταυτόχρονα συνεισφέρει στην ανάπτυξη του τοπικού εμπορίου. Αυτή η μορφή τουρισμού με την πάροδο των χρόνων γίνεται ακόμα και πιο δημοφιλής λόγω της μοναδικής ικανότητας να συνδυάζει την αναψυχή, την εξερεύνηση, την πολυτέλεια και την άνεση. Τέλος, η εμπειρία εν πλω είναι ταυτόχρονα ταξίδι και προορισμός, καθώς οι τουρίστες απολαμβάνουν Τόσο τη μεταφορά όσο και τις δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στο πλοίο ή το σκάφος.

2.2 Ιστορική αναδρομή του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα

Η λέξη τουρισμός έκανε την πρώτη της εμφάνιση τον 19ο αιώνα ενώ η δραστηριότητα της λέξης αυτής έχει ρίζες από την αρχαιότητα, Καθώς το τουριστικό φαινόμενο αυτό ήταν συνδεδεμένο με τον ελεύθερο χρόνο αλλά και τις δραστηριότητες που μπορούσαν να γίνουν εντός αυτού.

Στην αρχαία Ελλάδα και την αρχαία Ρώμη ο ελεύθερος χρόνος δήλωνε την προέλευση και την τάξη των πολιτών οι οποίοι επειδή ήταν απαλλαγμένοι από την καταναγκαστική εργασία, ένιωθαν την υποχρέωση να ασχοληθούν με τα κοινωνικά και πολιτικά δρώμενα της πολιτείας. Ο Ηρόδοτος γεωγράφος και ιστορικός (480-421 π.Χ.), Υπήρξε ένας από τους πρώτους ταξιδιώτες

τουρίστες, ο οποίος κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων του δεν σταμάτησε να ενδιαφέρεται για τα διάφορα ήθη, έθιμα κομμάτι θρησκεία αλλά και τις τέχνες των τόπων τον οποίον επισκεπτόταν. Σήμερα ο Ηρόδοτος μπορεί να χαρακτηριστεί σύμφωνα με τις σύγχρονες τυπολογίες και έννοιες ως τον τύπο του «μοντέλο» τουρίστα και να ενταχθεί στην κατηγορία του ευφυή τουρίστα λόγω των πολλών περιηγήσεων του.

Για παράδειγμα, οι ολυμπιακοί αγώνες 770 π.χ. οι οποίοι πραγματοποιούνταν κάθε 4 χρόνια στην Ολυμπία αποτελούσαν μια αθλητικά θρησκευτική εκδήλωση όπου ο τουρισμός εμφανιζόταν στενά συνδεδεμένους στη φιλοσοφία και τις αξίες που χαρακτήριζαν τον ελληνικό τουρισμό. Αυτή η μορφή τουρισμού πέρα από τη μετακίνηση με την ανακάλυψη την περιπέτεια συνδύαζε και την προσήλωση των επισκεπτών στις τοπικές παραδόσεις. Ενώ επίσης ιαματικός θεραπευτικός τουρισμός ήταν αρκετά διαδεδομένο στην αρχαιότητα καθώς σε συνδυασμό με τις υποχρεωτικές ή ακόμη και ωφέλιμες μετακινήσεις αποτελούσε την πρώτη μορφή κινήτρου μετακίνησης.

Το 1800 χρησιμοποιείται για πρώτη φορά η λέξη tourist η οποία και χαρακτήριζε άτομα τα οποία συμμετείχαν σε κάποια περιήγηση, ενώ το 1811 πρωτοεμφανίζεται η λέξη tourism, η οποία και δήλωνε την πρακτική του ανθρώπου να ταξιδεύει για λόγους ευχαρίστησης. Μεταξύ του 1840 και 1860, τα χαρακτηριστικά του τουρισμού μεταβάλλονται λόγω της ανακάλυψης και εξάπλωσης του σιδηροδρόμου ο οποίος υπήρξε και το πρώτο μέσο μαζικής μεταφοράς.

2.3 Ορισμός του τουρίστα

Υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις Από τον περασμένο αιώνα έως και σήμερα με σκοπό να οριοθετήσουν αλλά και να βγάλουν μια γενική έννοια του τουρίστα. Βέβαια μετά το 1800 στην Αγγλία όπου και άρχισε να χρησιμοποιείται ο όρος του τουρίστα το παγκόσμιο λεξικό του 19ου αιώνα ορίζει ως τουρίστα ένα άτομο το οποίο ταξιδεύει από περιέργεια με σκοπό την ευχαρίστησή του.

Σύμφωνα με τον UNWTO, Τουρίστας είναι το άτομο που ταξιδεύει και διαμένει προσωρινά σε έναν προορισμό εκτός του καθημερινού του περιβάλλοντος για χρονική διάρκεια που δεν ξεπερνά τους 12 μήνες. Τον τουρίστα πραγματοποιεί αυτό το ταξίδι για σκοπούς αναψυχής, εργασίας ή άλλες δραστηριότητες, χωρίς να στοχεύει στην εγκατάσταση ή στη λήψη μακροχρόνιας απασχόλησης. Αυτός ο ορισμός είναι αρκετά ευρύς και περιλαμβάνει πολλές μορφές τουρισμού από τον ψυχικό τουρισμό μέχρι τον επαγγελματικό τουρισμό.

σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία (Eurostat), Οι τουρίστες ταξιδεύουν για τουλάχιστον μία διανυκτέρευση αλλά συνήθως για περισσότερες μέρες. Η έμφαση δίνεται στη διάρκεια διαμονής και στο γεγονός πως οι τουρίστες επιδιώκουν κυρίως την αναψυχή και τη διασκέδαση, ενώ η οικονομική δραστηριότητα και η χρήση τοπικών υπηρεσιών αποτελούν το κεντρικό στοιχείο.

Σε ακαδημαϊκές έρευνες ο τουρίστας περιγράφεται στο άτομο το οποίο αναζητά την αλλαγή και την προσωρινή απόδραση του από την καθημερινότητα.

Σύμφωνα βέβαια με τους Hunziker και Krapf, δύο σημαντικοί ακαδημαϊκοί στον τομέα του τουρισμού, ορίζουν την τουρίστας ένα άτομο που ταξιδεύει προσωρινά σε έναν προορισμό εκτός του τόπου διαμονής του για λόγους αναψυχής, ψυχαγωγίας ή άλλες προσωπικές ανάγκες. Στη μελέτη τους ακόμα διακρίνουν τον τουρισμό ως μια δραστηριότητα που περιλαμβάνει μόνιμη μετακίνηση και διαμονή, αποσκοπώντας κυρίως στην αναψυχή και στην εξερεύνηση νέων τόπων. Επιπλέον ο τουρίστας δεν σχετίζεται μόνο με τη μετακίνηση, αλλά και με την εμπειρία και τις σχέσεις που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Αυτός ο ρυθμός αποτέλεσε μία από τις πρώτες ακαδημαϊκές απόπειρες για την ανάλυση και τη διαμόρφωση του τουρισμού ως πεδίο έρευνας.

2 κύριες έννοιες οριοθετούν τον πρώτο επιστημονικό ορισμό του τουρισμού ακόμα ο ένας είναι το κίνητρο και ο άλλος είναι η μετακίνηση. Οι διεθνείς οργανισμοί «Κοινωνία των εθνών, U.I.O.O.T., κλπ), Προκειμένου να προσδιορίσουν εννοιολογικά τον τουρίστα έχουν λάβει υπ όψιν τους τις έννοιες αυτές και αντανακλούν το σκοπό του ταξιδιού δηλαδή το κίνητρο αλλά και τη διάρκεια παραμονής δηλαδή τη μετακίνηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

3.1 Κατηγορίες θαλάσσιου τουρισμού και ανάλυση

Ο τουρισμός που πλέον αποτελεί κοινωνικό, πολιτισμικό και κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό φαινόμενο, σχετίζεται με την μετακίνηση ανθρώπων σε μέρη έξω από το συνηθισμένο περιβάλλον κατοικίας τους, με την αναψυχή να είναι συνήθης κινητήρια δύναμη. (UNWTO, 2008)

Ο τουρισμός διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες:

- **Εγχώριος**, που περιλαμβάνει τις δραστηριότητες ενός μόνιμου κατοίκου εντός της χώρας του.
- **Εξερχόμενος**, που περιλαμβάνει τις δραστηριότητες ενός μόνιμου κατοίκου εκτός της χώρας του
- **Εισερχόμενος**, που περιλαμβάνει τις δραστηριότητες ενός μη μόνιμου κατοίκου εντός της χώρας αναφοράς
- **Διεθνής τουρισμός** (International Tourism), εισερχόμενος + εξερχόμενος τουρισμός
- **Εσωτερικός τουρισμός** (internal tourism), εγχώριος + εισερχόμενος τουρισμός.

Επίσης, ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες αναψυχής που έχουν ως σημείο αναφοράς το θαλάσσιο περιβάλλον. Χωρίζεται και ανάλογα με τις τουριστικές ανάγκες και επιθυμίες από τις οποίες προκύπτουν οι παρακάτω βασικές μορφές- κατηγοριοποιήσεις του τουρισμού.

- **Μαζικός τουρισμός** (mass tourism), που αποτελεί την πιο διαδεδομένη, παραδοσιακή και επικρατέστερη μορφή τουρισμού και αφορά την «οργανωμένη μετακίνηση ομάδας ανθρώπων για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε καλοκαιρινούς προορισμούς κοντά στη θάλασσα, για αναψυχή.
- **Θεματικός τουρισμός** (special interest tourism), που αφορά σε επιμέρους μορφές τουρισμού που προσελκύουν για κάθε είδος συγκεκριμένη ομάδα τουριστών. Δηλαδή, ο θεματικός τουρισμός είναι ένα είδος τουρισμού που επικεντρώνεται γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα ή ενδιαφέρον και συνδέεται με τις προτιμήσεις ή τα ενδιαφέροντα τους.

Η καθεμία από τις οποίες προσφέρει μια μοναδική εμπειρία στους ταξιδιώτες. Μερικές από τις αναβλητικότερες κατηγορίες αυτές είναι:

1) Παράκτιος τουρισμός, από τον οποίο αποτελούνται οι δραστηριότητες στις οποίες η θάλασσα συναντά τη στεριά. Αποτελείται επίσης από παραθαλάσσιες περιοχές οι οποίες προσφέρουν ευκαιρίες αναψυχής και ανακάλυψης και επικεντρώνεται κυρίως στις θαλάσσιες δραστηριότητες περιλαμβάνοντας μια ευρεία γκάμα των εμπειριών αυτών που μπορεί να καλύπτουν:

- Θαλάσσια σπορ, όπως κολύμπι, θαλάσσιο σκι, σερφ, κανό και καταδύσεις
- Θαλάσσιοι αγώνες: παρακολούθηση ή και συμμετοχή σε θαλάσσιους αγώνες (π.χ. ιστιοπλοία, windsurf, κωπηλασία)
- Αναψυχή στη παραλία: κυρίως ηλιοθεραπεία, απόλαυση της παραλίας αλλά και παραθαλάσσιες δραστηριότητες όπως ρακέτες και βόλεϋ

Ο παράκτιος τουρισμός μπορεί από πολλές παραθαλάσσιες περιοχές να θεωρηθεί από τις πιο βασικές εισοδήματος στον τουρισμό, καθώς βοηθάει στη προώθηση της βιωσιμότητας, την ενθάρρυνση για τη προστασία του υποβρύχιου και παραθαλάσσιου κόσμου και στην ανάπτυξη τοπικών κοινοτήτων που αποτελούνται από αυτόν.

2) Υποβρύχιος τουρισμός ο οποίος αποτελείται από οποιαδήποτε δραστηριότητα η οποία περιλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες επιτρέπουν στον κόσμο να εξερευνήσει την υποθαλάσσια ζωή αλλά και την ομορφιά των θαλάσσιων τοπίων. Μερικούς από τους τρόπους που μπορεί ο τουρίστας να βιώσει αυτή την εμπειρία είναι μέσω:

- Καταδύσεις (scuba diving), όπου απαιτείται ειδικός εξοπλισμός για τον δύτη με σκοπό και να μπορέσει να αναπνέει αλλά και να μείνει στον βυθό περισσότερη ώρα για εξερεύνηση, πάντα με τη κατάλληλη εκπαίδευση για την ασφάλεια του ενδιαφερόμενου.
- Υποβρύχια εξερεύνηση, η οποία και θεωρείται το πιο απλό είδος υποβρύχιου τουρισμού καθώς δε χρειάζεται ιδιαίτερο εξοπλισμό, κυρίως μια μάσκα θαλάσσης για να δεις τον βυθό και προαιρετικά αναπνευστήρα και πέδιλα για τη διευκόλυνση του τουρίστα ο οποίος μπορεί και κατά τη διάρκεια της διασκέδασης του στη παραλία να το επιχειρήσει.
- Φωτογραφικές εξορμήσεις, με κύριο εξοπλισμό τις αδιάβροχες ειδικές φωτογραφικές μηχανές έτσι ώστε να μπορέσουν οι δύτες να απαθανατίσουν την εντυπωσιακή θαλάσσια ζωή.
- Βαθιά κατάδυση, δεν είναι τόσο συχνός τρόπος εξερεύνησης τουριστών και είναι για άτομα που θέλουν πιο επικίνδυνες εξερευνήσεις. Στην οποία γίνονται καταδύσεις έως και σαράντα μέτρα και προϋποθέτει είτε ειδικό δίπλωμα του κάθε δύτη, είτε πολύωρη εκπαίδευση προηγουμένως, καθώς χωρίς τη κατάλληλη εκπαίδευση ο άνθρωπος μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο. Μπορεί να προσφέρει όμως μία εξωπραγματική εμπειρία να εξερευνηθούν τα βάθη της θάλασσας και οι ομορφιές αυτής, να μουν σε σπηλιές να δουν κοραλιογενείς ύφαλους, κάτι το οποίο είναι πιο σπάνιο σε λιγότερο μέτρα κατάδυσης.

Ο υποβρύχιος τουρισμός αποτελεί μία μοναδική εμπειρία για τους επισκέπτες δίνοντας τους την ευκαιρία να εξερευνήσουν όχι μόνο την εξωτερική και επιφανειακή ομορφιά της θάλασσας, αλλά και την μυστηριώδη υποβρύχια ομορφιά βιώνοντας έτσι μία αξέχαστη εμπειρία. Είναι σημαντικό όμως να τηρούνται όλες οι ασφαλείς πρακτικές και οδηγίες από έμπειρους εκπαιδευτές και τους καταδυτικούς οδηγούς.

3) Θαλάσσιος πολιτιστικός τουρισμός, είναι η επίσκεψη ενός τουριστικού μέρους με πλούσιο ιστορικό, πολιτιστικό ή αρχαιολογικό ενδιαφέρον για τη κληρονομιά που προσφέρει. Συγκεκριμένα είναι η περιήγηση στην πνευματική και καλλιτεχνική πλευρά ενός τοπίου αλλά και στη σύγχρονη πολιτική του δραστηριότητα. Με τον όρο πολιτιστική κληρονομιά εννοούμε το σύνολο των ανθρωπίνων δημιουργημάτων, όπως για παράδειγμα τα οικοδομήματα, τα μνημεία, τοποθεσίες κ.ά. Αυτή η μορφή ταξιδιού δίνει τη δυνατότητα στους επισκέπτες να εξερευνήσουν τη πολιτιστική κληρονομιά ενώ βρίσκονται κοντά στη θάλασσα. Μερικά από τα μέρη αυτά μπορεί να είναι:

➤ **Μουσεία**

- Πλοία-Μουσεία, τα οποία για παράδειγμα είναι σε μορφή πλοίου και βρίσκονται αγκυροβολημένα σε κάποιο λιμάνι και μέσα σε αυτά βρίσκονται ιστορικοί πίνακες και ευρύματα σχετικά με τη θάλασσα και το πλοίο αυτό. Δίνοντας ζωντάνια στη ναυπηγική τέχνη λειτουργώντας ως αυτοτελής μουσειακός χώρος όπως κάνει και το Αβέρωφ.
- Ναυτικά μουσεία, στα οποία εμπεριέχονται ιστορικά κειμήλια και εργαλεία τα οποία έχουν βρεθεί σε κάποιο θαλάσσιο ιστορικό γεγονός. Είναι εξειδικευμένα στη συλλογή, διατήρηση και έκθεση των αντικειμένων αυτών διαδραματίζοντας μεγάλο ρόλο στη θαλάσσια κληρονομιά.
- Λιμάνια- Μουσεία: Αποτελεί έναν ανοιχτό χώρο ναυτικού πολιτισμού όπου ο τουρίστας μπορεί να δει αντικείμενα και δραστηριότητες της ναυτικής παράδοσης. Όπως για παράδειγμα παλιά σκάφη (αποκατεστημένα και συντηρημένα) αλλά και να λάβει μέρος σε δραστηριότητες όπως το ψάρεμα με παραδοσιακούς τρόπους, η ξυλοναυπηγική.

➤ **Θαλάσσιες πολιτιστικές διαδρομές**

Αναφέρονται σε συγκεκριμένες θαλάσσιες διαδρομές που έχουν πολιτιστική, ιστορική ή πολιτιστική σημασία. Σχετίζονται με την ιστορία της ναυσιπλοΐας, του εμπορίου, των πολιτιστικών ανταλλαγών και των εξερευνήσεων, ενώ μπορούν να περιλαμβάνουν και περιοχές με αρχαιολογικά ευρήματα, όπως ναυάγια, λιμάνια και παράκτιους οικισμούς.

- Εκδρομές θαλάσσιων δραστηριοτήτων, αποτελούνται από συμμετοχή σε εργαστήρια κατασκευής σκαφών, εξερευνήσεις για τη παρατήρηση θαλάσσιων ειδών όπως δελφίνια και χελώνες αλλά και εκπαιδευτικές δραστηριότητες με σκοπό οι επισκέπτες να μάθουν περισσότερα για τη θαλάσσια ζωή και τον περιβάλλοντα υποβρύχιο κόσμο.

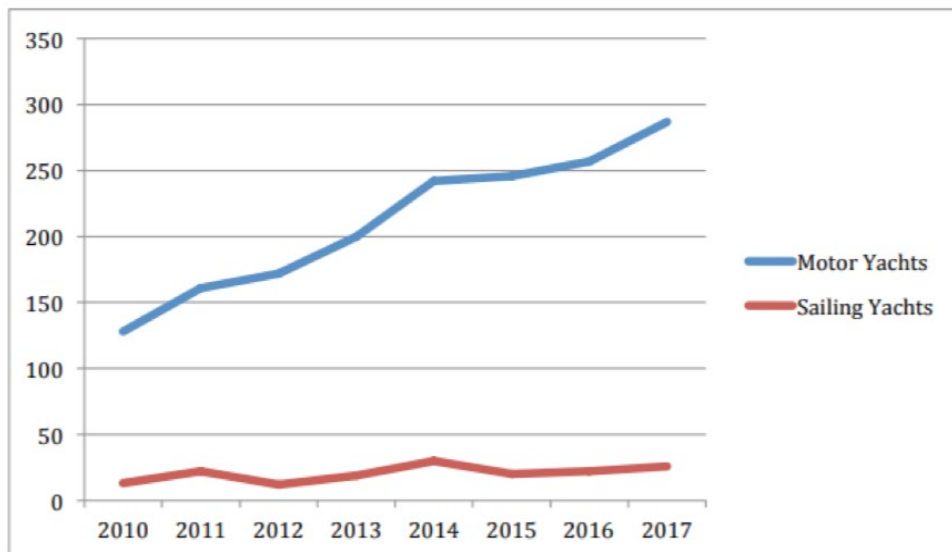
➤ **Αναπαράσταση ναυτικών γεγονότων**

Συγκεκριμένα οποιαδήποτε διοργάνωση αναπαράστασης ιστορικών γεγονότων που έλαβαν χώρα στη θάλασσα ή κάποιας ναυμαχίας, όπως για παράδειγμα η Ναυμαχία της Σαλαμίνας ή κάποια αναπαράσταση εγχειρημάτων των μπουρλοτιέρηδων του 1821.

4) Γιώτινγκ (Yachting-Σκάφη Αναψυχής), είναι ένας τρόπος θαλάσσιας περιήγησης για λόγους αναψυχής ιδιόκτητων ή εκμισθωμένων πλοίων, ιστιοφόρων ή ταχύπλοων πλοίων. Η περιήγηση αυτή μπορεί να γίνει με ή χωρίς καπετάνιο με τη προϋπόθεση πως αυτός που θα χειρίζεται το σκάφος κατέχει κάποιο δίπλωμα. Επίσης παρέχει και επιλογή παροχής καταλύματος και εστίασης κατά την οποία οι επισκέπτες-τουρίστες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν και τα μέρη που θα ήθελαν να επισκεφτούν όπως είναι για παράδειγμα οι τουριστικές παραλίες ή μέρη τα οποία είναι προσβάσιμα μόνο με κάποιο σκάφος ή ακόμη και αγκυροβολία σε μαρίνες με σκοπό την εξερεύνηση των τόπων και τη διαμόρφωση των δικών τους προγραμμάτων. Εμφανίζοντας έτσι μία ανοδική πορεία στην Ελλάδα για τη ζήτηση ως κύριο τρόπο τουρισμού τόσο από τους ξένους αλλά και από τους Έλληνες. Κατά τη ναύλωση και στελέχωση του σκάφους η οποία γίνεται με βάση το μέγεθος και τον αριθμό των επιβατών αλλά και τις απαιτήσεις συμπεριλαμβάνονται επίσης και οι προμήθειες και τα τρόφιμα που θα χρειαστούν για το ταξίδι αυτό αλλά και η ασφάλιση του πληρώματος τα οποία είναι προς επιβάρυνση οικονομική στους επιβάτες δηλαδή είναι μέσα στα έξοδα της ναύλωσης. Επιπλέον υπάρχουν τρεις τύποι σκαφών τα οποία μπορούν να παρέχουν και πλήρωμα κατά το ναύλο:

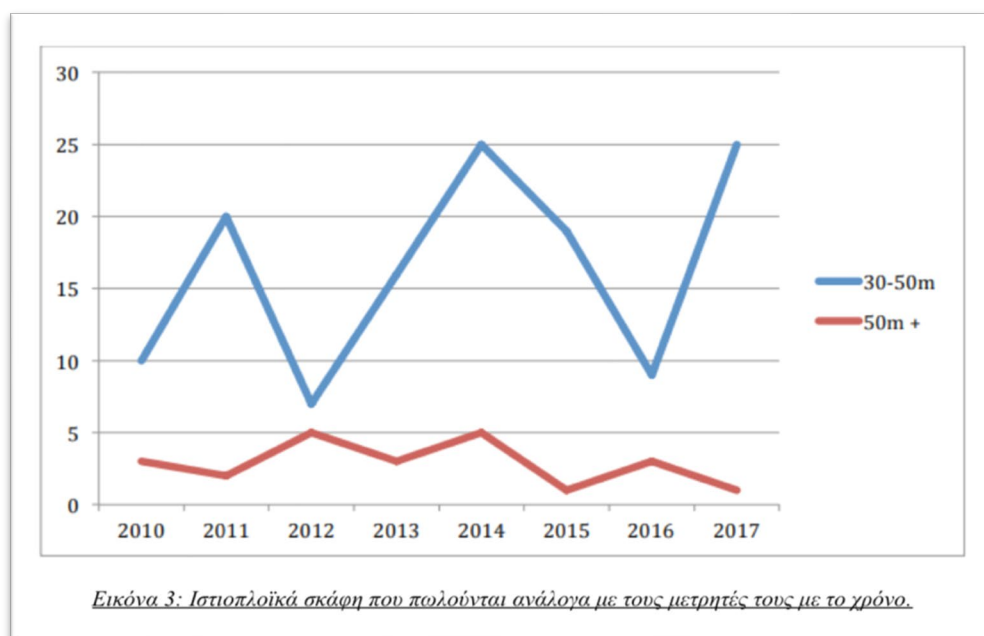
- a) τα ιστιοπλοικά σκάφη (sailing boats) τα οποία έχουν ως κύριο μέσω προώθησης τα πανιά, έχοντας όμως και βοηθητική μηχανή σε περίπτωση που δεν υπάρχει αέρας. Τέτοιου είδους σκάφη είναι πολύ διάσημα στις προτιμήσεις των τουριστών, κυρίως επειδή προσφέρουν μια ιδιαίτερα ξεχωριστή εμπειρία από όλα τα άλλα είδη σκαφών που κινούνται με μηχανή,
- b) τα μηχανοκίνητα σκάφη (motor yachts) τα οποία έχουν ως μέσω προώθησης τις μηχανές και είναι ιδανικό για μεγαλύτερες αποστάσεις, κατάλληλο και για καιρούς που έχει πιο πολύ κύμα και διασχίζει αποστάσεις σε πιο σύντομο χρονικό διάστημα και συνήθως υπερβαίνουν τα 30 μέτρα.
- c) τα μηχανοκίνητα ιστιοφόρα τα οποία επίσης είναι ιστιοφόρα σκάφη αλλά κινούνται κατά κύριο τρόπο είτε μόνο με μηχανή, είτε και με πανιά και μηχανή.

Με πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από την Caren Mendoza, την αναλυτή της Nigel Burgess Ltd, δημιουργήθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία για να δείξουν τις πωλήσεις με το πέρασμα του χρόνου μεταξύ μηχανοκίνητων και ιστιοπλοϊκών γιοτ. Επίσης, πως οι παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις άλλαξαν και επηρέασαν τις τιμές εντός του κλάδου.

Εικόνα 1: Μηχανοκίνητα γιοτ και ιστιοπλοϊκά σκάφη που πωλούνται έναντι χρόνου.

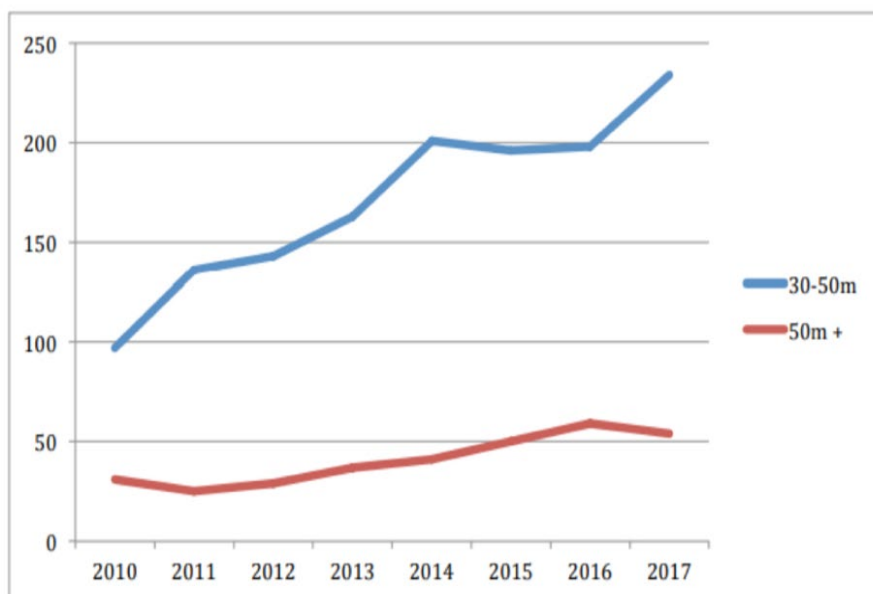
Με βάση τον παραπάνω πίνακα μπορούμε να παρατηρήσουμε τον αριθμό των μηχανοκίνητων γιοτ πως ήταν αρκετά ανηφορικός όσο αναφορά τις πωλήσεις. Από το έτος 2010 έως το 2017 το αγοραστικό ενδιαφέρον αυξανόταν χωρίς κανένα ίχνος τραύματος. Ενώ αντίθετα ο όγκος πωλήσεων των ιστιοπλοϊκών σκαφών παραμένει χαμηλός με το πέρασμα των χρόνων.

Εικόνα 3: Ιστιοπλοϊκά σκάφη που πωλούνται ανάλογα με τους μετρητές τους με το χρόνο.

Με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ένα φαινόμενο διακύμανσης με μέγιστο 25 το 2014 και το 2017 και ελάχιστο 6 το 2012. Γενικά όμως υπάρχει

λιγότερο ποσοστό ιστιοπλοϊκών άνω των 50 μέτρων, όποτε έτσι δικαιολογείται και ελάχιστη διακύμανση πωλήσεων. Το ενδιαφέρον αγοράς ενώ των 50 μέτρων είναι μια πρόσφατη τάση από τους αγοραστές η οποία με τη πάροδο των χρόνων όλο και αυξάνεται.

Εικόνα 2: Μηχανοκίνητα γιοτ που πωλούνται ανάλογα με τους μετρητές τους σε σχέση με τον χρόνο.

Με βάση τον παραπάνω πίνακα είναι σαφές πως τα γιοτ 50 μέτρων είχαν μια κατηφορική πορεία με τα χρόνια, φτάνοντας αρκετά χαμηλά το έτος 2017. Ενώ τα μηχανοκίνητα με μήκος 30-50 μέτρα κατά το έτος 2010-2011 είχαν μια απότομη αύξηση η οποία συνέχισε να ανεβαίνει σταθερά ανοδικά την περίοδο 2011 έως 2014. Η εξήγηση για της διαφορετικές πορείες των μηχανοκινήτων δικαιολογείται στο γεγονός ότι η ζήτηση για τα γιοτ άνω των 50 μέτρων μειώνεται λόγω του κόστους.

5) Κρουαζιέρες, αποτελούν οργανωμένες περιηγήσεις και μπορούν να θεωρηθούν πλωτά ξενοδοχεία που κινούνται (Σφακιανάκης,2000), δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους τουρίστες να επισκεφτούν πολλά μέρη και λιμάνια κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Εντός του πλοίου προσφέρονται επίσης και διάφοροι τρόποι αναψυχής με σκοπό να γεμίζει ο χρόνος του τουρίστα κατά τη μετάβαση του πλοίου από το ένα λιμάνι στο άλλο. Οι κρουαζιέρες μπορούν να διαχωριστούν ανάλογα με τη διάρκεια του προγράμματος της κάθε μίας σε μονομερής και πολυμερής αλλά και ανάλογα με τον προορισμό σε εγχώριες, διαθινές και υπερατλαντικές, η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός αποτελεί τον ιδανικό προορισμό για ολιγοημερής ή πολυημερής εκδρομές κρουαζιέρας λόγω των πολλών νησιών της και των πολλών λιμανιών που προσφέρει. Οι

μονομερής κρουαζιέρες όμως είναι λιγότερο σημαντικές καθώς μπορούν να θεωρηθούν και θαλάσσιες εκδρομές. Η ανάπτυξη αυτού του είδους θαλάσσιου τουρισμού είναι πολύ ανεπτυγμένο καθώς επίσης προσφέρει και ιδιότητες επαγγελματικές και ταξιδιωτικές τύπου σύγχρονου ξενοδοχείου. Αυτό σημαίνει πως πέρα από τις θέσεις εργασίας που παρέχει σε άτομα τα οποία ασχολούνται με τα πλοία, είτε αυτό είναι στο μηχανικό κομμάτι, είτε στο ναυπηγικό προσφέρει επίσης και θέσεις ακριβώς όπως και στον ξενοδοχειακό κλάδο, όπως hotel manager, reception, room service, guest relations και πολλά ακόμη. Σημαντικό είναι επίσης να σημειωθεί πως υπάρχει και μεγάλη τάση προτίμησης γι αυτό του είδους τις διακοπές και γίνονται προσπάθειες για δημιουργία μεγαλύτερων κρουαζιερόπλοιων, όπως είναι το “Icon of the seas” το οποίο θα πλεύσει για πρώτη φορά το 2030 έχοντας ό,τι παροχές χρειάζεται ο επισκέπτης και πολλές παραπάνω, με σκοπό να καλυφθούν οι ανάγκες και του αριθμού των ενδιαφερομένων αλλά και να γίνει μία προσομοίωση αυτών με πολυτελή ξενοδοχεία. Η σχέση των ανθρώπων με τη θάλασσα έχει αλλάξει ριζικά τον τελευταίο αιώνα. Πριν από μερικές δεκαετίες η κρουαζιέρα ήταν κάτι το ξεχωριστό και απευθυνόταν σε ευκατάστατους αποκλειστικά ανθρώπους ή σε άτομα μεγάλης ηλικίας. Μετά το 1980, άλλαξε η δομή της κρουαζιέρας καθώς άρχισε να απευθύνεται σε άτομα μεσαίου εισοδήματος, σε νεότερους αλλά και σε οικογένειες. Ήταν πολλοί οι λόγοι της αλλαγής αυτής, καθώς την εποχή αυτή υπήρξε ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, του εισοδήματος των εργαζόμενων αλλά και η ανάδοχος του βιοτικού επιπέδου η οποία έδωσε τη προώθηση στον άνθρωπο να έχει τη δυνατότητα να επιλέξει διαφορετικά είδη διακοπών.

3.2 Ο θαλάσσιος τουρισμός στον διεθνή χώρο

Το 2005 Η παγκόσμια αγορά του θαλάσσιου τουρισμού εκτιμήθηκε στα 174 δις ευρώ, δηλαδή ποσοστό 10,5% των συνολικών δαπανών του τουρισμού. Το συγκεκριμένο μέγεθος είναι εξαιρετικά σημαντικό, όμως το ποσό που αναλογεί σε κάθε επιμέρους δραστηριότητα είναι αντικείμενο πολλών αντιπαραθέσεων μεταξύ των εκπροσώπων τους. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε αυτό το σύνολο δεν περιλαμβάνονται το ταξίδι και δαπάνες στις παράκτιες περιοχές οι οποίες δεν περιλαμβάνονταν ακόμα θα διαμόρφωναν έναν ευρύτερο προσδιορισμό τομέα. Συνολικά βέβαια ο τομέας του τουρισμού έχει σημειώσει ραγδαία αύξηση με αποτέλεσμα να υπάρξει και μεγάλη εξέλιξη στις βιομηχανίες του κλάδου.

Συγκεκριμένα ο κλάδος σκαφών αναψυχής αποτελεί από τα πιο σημαντικά τμήματα του θαλάσσιου τουρισμού το οποίο και ταυτόχρονα παρουσιάζει αξιοσημείωτη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, εκτός βέβαια από το 2020 όπου υπήρχε και η πανδημία η οποία επηρέασε αρνητικά τον κλάδο του θαλάσσιου τουρισμού Όλη τη χρονιά αλλά και τις αρχές του χιλιάδες 21. Η βόρεια Αμερική και η Ευρώπη αποτελούν σημαντικότερες αγορές στον κλάδο των σκαφών αναψυχής ενώ ταυτόχρονα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν αύξηση και αγορές της Αυστραλίας και της Ασίας. Τα έσοδα της παγκόσμιας αγοράς σκαφών αναψυχής εκτιμήθηκαν στα 41,08 δις το 2020 παρουσιάζοντας μικρή αύξηση σε σχέση με το 2019 39,75 δις, Ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις Το 2028 η παγκόσμια αγορά τουριστικών σκαφών προβλέπεται να έχει έσοδα των 57,93 δις. Το έτος 2021 περίπου 100.000 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνταν άμεσα στον κλάδο των σκαφών αναψυχής ενώ λόγω αυτού

δημιουργήθηκαν έτσι ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας, ενώ μετά την πανδημία υπήρξε μεγάλη αύξηση στο θαλάσσιο κλάδο αυτά τα νούμερα θα είναι ακόμη περισσότερα.

Με βάση τα δεδομένα από την ιστοσελίδα [fleetmon.com](https://www.fleetmon.com) η οποία παρακολουθεί σε παγκόσμιο επίπεδο την κίνηση πλοίων και σκαφών, υπήρχαν συνολικά το έτος 257.993 σκάφη αναψυχής.

Πηγή: <https://www.fleetmon.com>.

Με βάση την εικόνα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση σκαφών αναψυχής παρατηρείται κυρίως στη βόρεια Ευρώπη και στη Μεσόγειο ακόμα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και στην Αυστραλία. Στον παρακάτω πίνακα τώρα αναφέρονται δεδομένα τα οποία αφορούν περιορισμένο αριθμό χωρών περιλαμβάνοντας όμως σημαντικότερες χώρες ή στόλους σκαφών αναψυχής στα οποία μέσα συμπεριλαμβάνονται και ιστιοφόρα σκάφη ακόμα σκάφη με εσωλέμβια μηχανή, και σκάφη με εξωλέμβια μηχανή. Στην πρώτη θέση όπως μπορούμε να δούμε την καταλαμβάνουν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με μεγάλη διαφορά ενώ μετά ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιαπωνία.

Όσον αφορά τη Μεσόγειο η ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή της εμφανίστηκε το 1960. η ζώνη ανάπτυξης της εντοπίζεται στις βόρειες ακτές, από το γιβραλτάρ μέχρι το αιγαίο με επίκεντρό της τα παράλια της Ισπανίας, Γαλλίας και Ιταλίας από εκεί διαμορφώνεται και σε μεγάλο ποσοστό η αγορά τόσο από την πλευρά της ζήτησης αλλά τόσο και από την πλευρά της προσφοράς.

Τέλος, ο κορεσμός θέσεων ελλιμενισμού στα βορειοδυτικά παράλια της Μεσογείου όπου και πρωτοεμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980, παράλληλα με τη σταδιακή αύξηση του κόστους του ελλιμενισμού η οποία και αύξησε ταυτόχρονα και τη ζήτηση για θέσεις εργασίας. Επιπλέον στα μέρη αυτά μπορούμε να παρατηρήσουμε και αύξηση στη κατασκευή σύγχρονων μαρινών και γενικά θαλάσσιων εγκαταστάσεων.

3.3 Σημασία του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα

Πίνακας. Τουριστικές λιμενικές εγκαταστάσεις ανά την επικράτεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μαρίνες	Καταφύγια	Αγκυροβόλια	Ξενοδοχειακοί λιμένες	ΣΥΝΟΛΟ
Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	2	3			5
Αττικής	10	5	1		16
Βορείου Αιγαίου	4	5	2		11
Δυτικής Ελλάδας	9	5	1	1	16
Ηπείρου	2	3			5
Θεσσαλίας	1	1	1		3
Ιονίων Νήσων	5	10	5	1	21
Κεντρικής Μακεδονίας	4	12			16
Κρήτης	9	2	3	7	21
Νοτίου Αιγαίου	6	12	7	2	27
Πελοποννήσου	7	5	2		14
Στερεάς Ελλάδας	3	9		1	13
ΣΥΝΟΛΟ	62	72	22	12	168

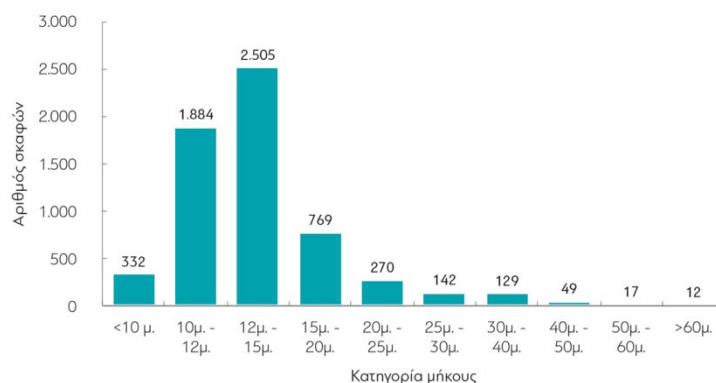
Πηγή: Υπουργείο Τουρισμού – Γενική Γραμματεία Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης.

Ο θαλάσσιος τουρισμός έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα αν λάβουμε υπόψιν μας την γεωγραφική της θέση, το πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν και το μεγάλο ποσοστό παράκτιου μήκους που διαθέτει. Αυτή η μορφή τουρισμού έχει μεγάλη συνεισφορά στη χώρα μας όσο αναφορά την οικονομία της αλλά και τη προβολή της στον παγκόσμιο χάρτη του τουρισμού.

Η ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960 και τα τελευταία χρόνια έχει σημαντικό ρόλο ως ένα πολύ δημοφιλές μέσο διακοπών για τους τουρίστες. Η χώρα μας διαθέτει μαρίνες σχεδόν σε κάθε πόλο έλξης τουρισμού ο οποίος είναι δίπλα στη θάλασσα, έχοντας αρκετά έσοδα κάθε χρόνο από αυτές. Σύμφωνα με μελέτη της διαΝΕΟσις η χώρα μας θα μπορούσε να αναμένει έσοδα σε μέτρια κλίμακα ποσού 330 εκατομμυρίων ευρώ σε ετήσια βάση, με βέλτιστο ποσό τα 600 εκατομμύρια από το 2030 και έπειτα όταν και αν ολοκληρωθεί η αναβάθμιση πλήρως όλων των λιμένων. Καθώς το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η χώρα μας σε αυτόν τον αρκετά αναπτυσσόμενο χώρο είναι οι ελλιπείς υποδομές οι οποίες δε βοηθούν στην ανάπτυξη αυτού, με αποτέλεσμα οι μαρίνες που στεγάζουν τα κρουαζιερόπλοια και τα yachts να είναι είτε παλιές, είτε δυσλειτουργικές δυσκολεύοντας τη διαμονή τους σε οποίους έχουν πληρώσει για μια θέση εκεί στον λιμένα αυτόν. Οι τουριστικοί

λιμένες όπως προαναφέραμε περιλαμβάνουν όπως ορίζει και η νομοθεσία, τις μαρίνες, τα καταφύγια και τα αγκυροβόλια που ελλιμενίζονται σκάφη αναψυχής. Με τις διάφορες ότι οι μαρίνες αποτελούνται από θαλάσσιες υποδομές πολλών τετραγωνικών προσφέροντας ποικιλίες υπηρεσιών, όπως είναι η παροχή ρεύματος για τα σκάφη αλλά και νερού. Τα καταφύγια έχουν μικρότερο αριθμό θέσεων αλλά και περιορισμένο αριθμό παροχής υπηρεσιών και μόνο των αναγκαίων, ενώ τα αγκυροβόλια βρίσκονται σε προστατευμένους όρμους, λίμνες ή ποταμούς και έχουν μόνο τις βασικές υποδομές. Επιπλέον, οι θέσεις ελλιμενισμού που υπάρχουν διαθέσιμες στην Ελλάδα καλύπτουν μόνο το 41,8% του υπόλοιπου στόλου σκαφών αναψυχής, ενώ τα υπόλοιπα σκάφη βρίσκουν θέσεις σε εγκαταστάσεις που δεν είναι δηλωμένοι ως τουριστικοί λιμένες ή και σε λιμανάκια τα οποία δεν είναι καθόλου καταγεγραμμένα. Με βάση τον νόμο 2260/1993 υπάρχουν συγκεκριμένες θέσεις και περιοχές που μπορούν να φτιαχτούν λιμένες, ενώ μέχρι σήμερα έχουν χωροθετηθεί 168 οι οποίοι περιλαμβάνουν 25.712 θέσεις. Παρακάτω θα βρείτε τον πίνακα που περιέχει αναλυτικά τον αριθμό των εγκαταστάσεων αυτών ανά περιφέρεια.

Διάγραμμα. Επαγγελματικά σκάφη αναψυχής ανά κατηγορία μήκους

Πηγή: Ένωση Μαρινών Ελλάδας (2019).¹

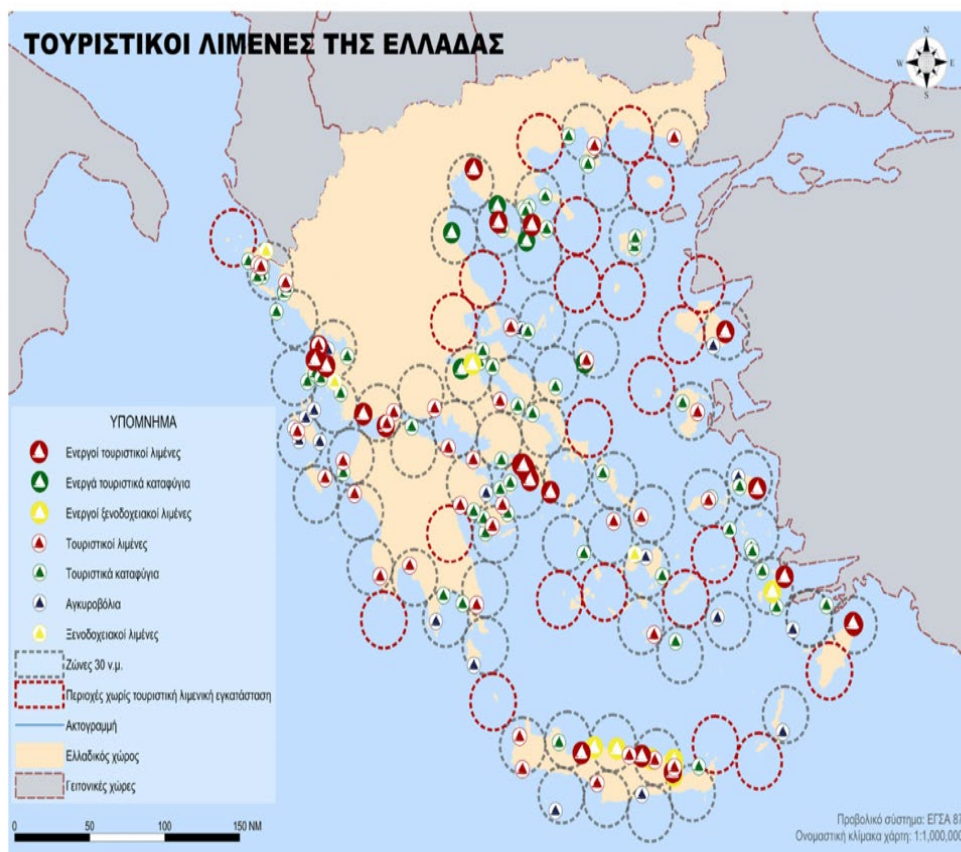
¹ Ένωση Μαρινών Ελλάδας (2019). «Μελέτη για την ανάπτυξη των ελληνικών τουριστικών λιμένων». Αθήνα.

Ωστόσο κανένας δε ξέρει ποσά σκάφη υπάρχουν στο κόσμο σήμερα, στη χώρα μας υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 170.000 σκάφη αναψυχής, εκ των οποίων τα 6.109 ήταν επαγγελματικά (έρευνα του 2019). Πρόκειται για έναν κλάδο ο οποίος αναπτύσσεται όλο και περισσότερο με τα χρόνια, ενώ τη περίοδο 2014-2018 ο ρυθμός ανάπτυξης του κλάδου ήταν 3,4% με έσοδα που πλησίασαν το μισό δισεκατομμύριο ευρώ και πιο συγκεκριμένα τα 433,4 εκατομμύρια. Με μεγαλύτερο ποσοστό ζήτησης (80%) να είναι βεβαίως από τουρίστες οι οποίοι προτίμησαν την Ελλάδα για να κάνουν θαλάσσιο τουρισμό. Παρακάτω θα βρείτε ένα διάγραμμα με τον αριθμό επαγγελματικών σκαφών αναψυχής ανά κατηγορία μήκους.

Με βάση τα συμπεράσματα που βρήκαν μέσω μιας μελέτης που εκπονήθηκε από ομάδα ερευνητών υπό τον συντονισμό του αναπληρωτή καθηγητή του Πανεπιστημίου Αιγαίου Γιώργου Βαγγέλα και του καθηγητή του ΕΚΠΑ Θάνου Πάλλη στο οποίο έργο της ερευνητικής ομάδας συνεισέφεραν η ΓΓ Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης Βίκυ Λοΐζου και στελέχη του Υπουργείου Τουρισμού. Είδαν πως από τα σχεδόν 4495 μεγάλα σκάφη που υπάρχουν στον κόσμο, τα 407 ανήκουν σε πολίτες των ΗΠΑ, με δεύτερη θέση να έχουμε φυσικά τους Ρώσους με 168 και στη Τρίτη θέση να βρίσκεται η Ελλάδα παγκοσμίως με 107.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί πως από τους 168 χωροθετημένους τουριστικούς λιμένες στην Ελλάδα, μόνο οι 37 λειτουργούν με 8499 διαθέσιμες θέσεις για τα σκάφη, έχοντας λιμένες οι οποίοι έχουν χωροθετηθεί αλλά δεν έχουν κατασκευαστεί ποτέ. Από τις 62 χωροθετημένες μαρίνες, λειτουργούν σήμερα μόνο οι 23. Από τους 12 χωροθετημένους λιμένες ξενοδοχείων λειτουργούν οι 9. Από τα 72 χωροθετημένα καταφύγια λειτουργούν τα 5.

Εικόνα. Γεωγραφική κατανομή χωροθετημένων τουριστικών λιμενικών εγκαταστάσεων και περιοχές κάλυψης με ακτίνα 30 ναυτικά μίλια

Πηγή: Συγγραφική ομάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΣΤΟΝ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΥΤΩΝ

Η θάλασσα μπορεί να έχει πολλούς κινδύνους, ειδικά για άτομα τα οποία δεν είναι εκπαιδευμένα κατάλληλα. Η εξερεύνηση των υδάτινων κόσμων μέσω του θαλάσσιου τουρισμού αποτελεί μια μοναδική εμπειρία η οποία μένει αξέχαστη σε πολλούς, αν και πολλοί ξέρουμε πως πίσω από την ομορφιά αυτή κρύβονται ποικίλοι κίνδυνοι οι οποίοι μπορούν να θέσουν και έχουν θέσει σε κίνδυνο πολλές ανθρώπινες ζωές. Ο κίνδυνος ναυσιπλοΐας, όπως μπορούμε να καταλάβουμε και από το όνομα του είναι κίνδυνοι που είναι συνδεδεμένοι με την με το ταξίδι του εμπορικού πλοίου και είναι γεγονότα τα οποία μπορούν να συμβούν στη θάλασσα όπως ναυάγιο, σύγκρουση με άλλα πλοία και γενικότερα οτιδήποτε άλλο μπορεί να συμβεί από την αρχή μέχρι το τέλος της πλεύσης. Σε αυτή λοιπόν την ενότητα θα εξετάσουμε τους πιθανούς αυτούς κινδύνους που μπορούν να αντιμετωπίσουν οι ταξιδιώτες κατά τη διάρκεια της θαλάσσιας εμπειρίας τους αλλά και μέτρα πρόσληψης και διαχείρισης αυτών.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι κίνδυνοι του θαλάσσιου τουρισμού μπορούν να είναι πολλοί και ανάλογα και με την εμπειρία του χειριστή θα είναι είτε λιγότεροι είτε περισσότεροι. Συγκεκριμένα όμως υπάρχουν και πολλές κατηγορίες κινδύνων όπου και χωρίζονται ανάλογα με τη κατάσταση. Η πρώτη κατηγορία αλλά και η πιο σημαντική είναι ο κίνδυνος της ανθρώπινης ασφάλειας. Ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει μια πληθώρα δραστηριοτήτων που, ενώ προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες, εμπεριέχουν σημαντικούς κινδύνους για την ασφάλεια των επισκεπτών. Από ατυχήματα στη θάλασσα μέχρι ασθένειες που μπορεί να προκύψουν, είναι κρίσιμο να αναγνωρίζουμε και να αντιμετωπίζουμε αυτούς τους κινδύνους. Αναλυτικότερα, το πρώτο σκηνικό που θα μπορούσε να προκύψει κατά τη πλεύση είναι κάποιο ατύχημα ή ένας τραυματισμός του πληρώματος. Οι διάφορες θαλάσσιες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα το κολύμπι, η Ιστιοπλοΐα. Ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει μια πληθώρα δραστηριοτήτων που, ενώ προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες, εμπεριέχουν σημαντικούς κινδύνους για την ασφάλεια των επισκεπτών. Από ατυχήματα στη θάλασσα μέχρι ασθένειες που μπορεί να προκύψουν, είναι κρίσιμο να αναγνωρίζουμε και να αντιμετωπίζουμε αυτούς τους κινδύνους. Ιστιοπλοΐα, η κατάδυση αλλά και γενικά τα θαλάσσια σπορ σε συνδυασμό με την έλλειψη εμπειρίας, την απροσεξία και χρήση ακατάλληλου εξοπλισμού μπορούν να συμβάλλουν σε επικίνδυνες καταστάσεις. Ιδιαίτερα αν δεν τηρούνται οι απαραίτητες προφυλάξεις και αν ο εξοπλισμός είναι ακατάλληλος ή ελαττωματικός. Ενώ η κακή εκπαίδευση ή η απροσεξία μπορεί να οδηγήσουν σε σοβαρά ατυχήματα. Επιπλέον, εξίσου σημαντικός κίνδυνος χωρίς τη κατάλληλη επίβλεψη, είναι πιθανότητα του πνιγμού. Καθώς κατά πάσα πιθανότητα όταν ο τουρίστας επιλέξει να πάει διακοπές με σκάφος θα πάει σε παραλίες οι οποίες δεν είναι οργανωμένες και στις οποίες μπορείς να πας μόνο με σκάφος. Κάτι το οποίο σημαίνει ταυτόχρονα ότι δε θα υπάρχει και η

κατάλληλη επίβλεψη από κάποιον ο οποίος θα είναι ειδικά εκπαιδευμένος για μία τέτοια κατάσταση με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλά περιστατικά τους καλοκαιρινούς μήνες από κυρίως τουρίστες οι οποίοι υπερτίμησαν τις ικανότητες τους στο νερό και να υποτίμησαν τον κίνδυνο. Η απουσία επαγγελματιών που μπορούν να αντιδράσουν άμεσα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αυξάνει τον κίνδυνο πνιγμού. Βέβαια όμως υπάρχει και η πιθανότητα κάποιο ισχυρό ρεύμα τα οποία είναι γνωστά ως ρεύματα διαφυγής να μπορέσουν να παρασύρουν ακόμη και έμπειρους κολυμβητές μακριά από την ακτή. Τα ρεύματα αυτά είναι συχνά αόρατα και μπορούν να αναπτυχθούν γρήγορα, κάνοντας τη κολύμβηση πολύ πιο δύσκολη και επικίνδυνη. Πολλοί κυρίως τουρίστες δε ξέρουν πως να τα αναγνωρίσουν αυτά τα ρεύματα ή που δημιουργούνται αλλά και πως να αντιδράσουν, με αποτέλεσμα αν βρεθούν σε μία τέτοια κατάσταση να πανικοβληθούν και να εξαντληθούν και εν τέλη να μη καταφέρουν να γλιτώσουν από αυτό. Επίσης, η κατανάλωση αλκοόλ ή η χρήση ναρκωτικών ουσιών πριν από την κολύμβηση ή τη συμμετοχή σε θαλάσσια σπορ μπορεί να επηρεάσει την κρίση, το συντονισμό και την αντίληψη κινδύνου των ατόμων. Αυτό οδηγεί σε αυξημένο κίνδυνο ατυχημάτων και πνιγμών. Το αλκοόλ μπορεί να μειώσει την ικανότητα ενός ατόμου να αντιδράσει σωστά σε μια επικίνδυνη κατάσταση και να αυξήσει την πιθανότητα να παρασυρθεί σε επικίνδυνες ζώνες της θάλασσας. Τέλος, είναι επίσης πολύ σοβαρό αν ο κολυμβητής μπει σε μία σωματική κατάσταση υποθερμίας. Η παρατεταμένη έκθεση σε κρύα νερά μπορεί να προκαλέσει υποθερμία, η οποία επηρεάζει την ικανότητα του σώματος να κινείται και να αντιδράσει. Η υποθερμία μπορεί να μειώσει την κινητικότητα και την αντίδραση των κολυμβητών, καθιστώντας τους ανίκανους να επιστρέψουν με ασφάλεια στην ακτή. Ακόμα και σε περιοχές με ζεστά κλίματα, το νερό μπορεί να είναι αρκετά ψυχρό για να προκαλέσει υποθερμία μετά από αρκετό χρόνο, ειδικά αν το άτομο δεν φορά προστατευτικό εξοπλισμό. Για όλες αυτές τις περιπτώσεις οι οποίες προαναφέρθηκαν, υπάρχουν πολλά μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης. Αρχικά, οι τουρίστες θα πρέπει να ενημερώνονται για τους κινδύνους που ενέχουν οι θαλάσσιες δραστηριότητες αλλά και να λαμβάνουν οδηγίες για το πως θα μπορέσουν να είναι οι ίδιοι ασφαλείς ενώ ταυτόχρονα περνάνε καλά. Η ενημέρωση για τα σημεία κινδύνου μπορεί να μειώσει σημαντικά τα περιστατικά πνιγμών. Επίσης, θα ήταν καλύτερο αν οι τουρίστες επέλεγαν περισσότερο στα θαλάσσια τους ταξίδια να έχουν μαζί τους έναν έμπειρο επαγγελματία ο οποίος και θα ξέρει τα επικίνδυνα σημεία, αλλά θα μπορέσει να αντιδράσει με ψυχραιμία και σωστά σε μία κατάσταση κινδύνου χωρίς να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή του πληρώματος του αλλά και των γύρω. Πολύ σημαντικό επίσης είναι οι τουρίστες να έχουν τη κριτική σκέψη να αποφασίσουν και να κρίνουν πως είναι πολύ επικίνδυνο να καταναλώνουν αλκοολικές ουσίες όταν ασχολούνται με κάποια θαλάσσια δραστηριότητα ή ακόμη και αν βρίσκονται σε ένα σκάφος. Τέλος, ειδικά αν υπάρχουν πιο νεαρά άτομα στο σκάφος είναι επίσης πολύ σημαντικό να τους παρέχεται ο κατάλληλος εξοπλισμός πριν μπουν στη θάλασσα, ή ακόμη και σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που δε ξέρουν να κολυμπάνε τόσο καλά προς αποφυγή πνιγμών. Η ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους και η λήψη κατάλληλων μέτρων πρόληψης είναι απαραίτητες για τη μείωση των

περιστατικών πνιγμού και την ασφάλεια των τουριστών στις θαλάσσιες περιοχές.

Όσο αναφορά τα φυσικά φαινόμενα, ένας από τους πολλούς κινδύνους αυτούς είναι οι ακραίες καιρικές συνθήκες, τις οποίες προφανώς δε μπορούμε να ελέγξουμε και ειδικότερα τις θύελλες και τις καταιγίδες οι οποίες μπορούν να εμφανιστούν ξαφνικά και να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα στα σκάφη και στους επιβάτες. Οι ισχυροί άνεμοι και τα μεγάλα κύματα μπορούν να ανατρέψουν μικρότερα σκάφη και να δυσχεράνουν τη ναυσιπλοΐα. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, οι καιρικές συνθήκες μπορούν να αλλάξουν γρήγορα, με αποτέλεσμα ισχυρούς ανέμους, έντονη βροχόπτωση και ψηλά κύματα. Αυτές οι συνθήκες μπορεί να προκαλέσουν ανατροπή του σκάφους ή απώλεια ελέγχου από τον καπετάνιο. Κάτι το οποίο μπορεί να οδηγήσει και σε περιορισμένη ορατότητα, η ομίχλη, η βροχή ή οι νυχτερινές ώρες μπορεί να μειώσουν σημαντικά την ορατότητα, καθιστώντας δύσκολη την πλοήγηση και αυξάνοντας τον κίνδυνο σύγκρουσης με άλλα σκάφη ή βράχους. Μερικά από τα μέτρα πρόληψης και διαχείρισης είναι η προσεκτική και τακτική παρακολούθηση του δελτίου καιρού ιδιαίτερα πριν από κάποιο ταξίδι όπου είναι κρίσιμο να ελέγχεται η πρόγνωση του καιρού από αξιόπιστες πηγές. Επιπλέον, από τα πιο σημαντικά μέτρα πρόληψης είναι η αποφυγή ταξιδιού εάν προβλέπονται ακραίες καιρικές συνθήκες όπου και είναι προτιμότερο να αναβληθεί ή ν' ακυρωθεί το ταξίδι. Ενώ επίσης είναι και πολύ σημαντικό να έχουμε πάντα τον απαραίτητο εξοπλισμό και συγκεκριμένα αν κάποιος τουρίστας νοικιάσει ένα ιστιοπλοϊκό πρέπει να βεβαιωθεί πως αυτό έχει τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, όπως σωσίβια, φώτα κινδύνου αλλά και συσκευές επικοινωνίας. Ενώ βέβαια, να υπάρχει σχέδιο έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση ξαφνικών καταιγίδων. Ο καπετάνιος και το πλήρωμα θα πρέπει να γνωρίζει τα πλησιέστερα ασφαλή καταφύγια και να έχει προετοιμασμένα όλα τα μέλη του πληρώματος. Όπως επίσης και η συνεχής επικοινωνία με την ακτοφυλακή και τις τοπικές αρχές για οποιαδήποτε ενημέρωση του καιρού μπορεί να αποτρέψει πολλά προβλήματα. Επίσης, το πιο συχνό αίτιο προβλήματος στη θάλασσα είναι η σύγκρουση με άλλα σκάφη. Οι πολυσύχναστες θαλάσσιες διαδρομές και η απροσεξία μπορεί να οδηγήσουν σε συγκρούσεις μεταξύ σκαφών, ιδιαίτερα σε περιοχές με έντονη τουριστική δραστηριότητα. Επίσης οι ανεπαρκής γνώση της περιοχής ή ανακριβείς χάρτες μπορεί να οδηγήσουν σε σύγκρουση με ύφαλους, βράχια ή άλλα υποβρύχια αντικείμενα, προκαλώντας ζημιές στο σκάφος και κινδύνους για τους επιβάτες. Γι αυτό θα πρέπει να διατηρείται αυξημένη προσοχή σε πολυσύχναστες περιοχές και να χρησιμοποιούνται πάντα συστήματα ναυσιπλοΐας με σκοπό να αποφεύγονται συγκρούσεις με άλλα σκάφη ή υποβρύχια αντικείμενα. Επίσης, πρέπει πάντα να χρησιμοποιούνται ναυτικοί χάρτες πλοήγησης και GPS, ενώ ταυτόχρονα καλύτερο θα ήταν ο καπετάνιος να προγραμματίζει στο GPS τη πορεία του εκ των προτέρων. Τέλος, ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα το οποίο τις περισσότερες φορές δεν οφείλεται σε ανθρώπινο λάθος είναι η περίπτωση βλάβης της μηχανής. Μια μηχανική βλάβη κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μπορεί να αφήσει το σκάφος ακυβέρνητο στη θάλασσα, ιδιαίτερα αν δεν υπάρχει διαθέσιμος εξοπλισμός επικοινωνίας ή άλλες εφεδρικές λύσεις. Επίσης

μία βλάβη στο σύστημα GPS ή άλλων εργαλείων ναυσιπλοΐας μπορεί να δυσχεράνει την πλοήγηση και να αυξήσει τον κίνδυνο απώλειας πορείας ή προσάραξης σε αχαρτογράφητα νερά. Γι αυτό πρέπει να προγραμματίζονται τακτικοί έλεγχοι και συντηρήσεις στον κινητήρα και τα συστήματα του σκάφους με σκοπό να είναι ο καπετάνιος σίγουρος πως όλα δουλεύουν σωστά και δε θα υπάρξουν προβλήματα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Επιπλέον θα πρέπει να υπάρχουν πάντα μέσα στο σκάφος εφεδρικά συστήματα ναυσιπλοΐας και επικοινωνίας, όπως φορητό GPS, ραδιοεπικοινωνία VHF και εξοπλισμό έκτακτης ανάγκης, όπως μια μικρή εξωλέμβια μηχανή ή κουπιά για περίπτωση βλάβης.

Συνοψίζοντας, οι κίνδυνοι στον θαλάσσιο τουρισμό είναι πολυάριθμοι και ποικίλοι, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα πιθανών απειλών, από τις κακές καιρικές συνθήκες και τα μηχανικά προβλήματα, μέχρι τα ανθρώπινα λάθη και τις απρόβλεπτες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Ωστόσο, με κατάλληλη προετοιμασία, εκπαίδευση και αυστηρή τήρηση των πρωτοκόλλων ασφαλείας, οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν να μειωθούν σημαντικά. Η υπεύθυνη διαχείριση και η συνεχής επαγρύπνηση είναι κρίσιμες για την προστασία της ανθρώπινης ζωής και τη διασφάλιση μιας θετικής και ασφαλούς εμπειρίας στον θαλάσσιο τουρισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

5.1 Κανόνες ασφαλείας και κατηγορίες αυτών

Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια από τις πιο δημοφιλείς μορφές τουρισμού παγκοσμίως, με τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα να προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες. Ωστόσο, λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων αυτών, υπάρχουν σημαντικοί κίνδυνοι που καθιστούν απαραίτητη τη συμμόρφωση με συγκεκριμένους κανόνες ασφαλείας. Η κατανόηση αυτών των κανόνων και η εφαρμογή τους είναι κρίσιμη για την αποφυγή ατυχημάτων και τη διασφάλιση της ασφάλειας των τουριστών και των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα. Για την αποτροπή ατυχημάτων και την προστασία της ζωής και της περιουσίας, είναι απαραίτητη η τήρηση συγκεκριμένων κανόνων ασφαλείας που καλύπτουν κάθε κατηγορία θαλάσσιου τουρισμού. Γι'αρχή, όσο αναφορά τις κρουαζιέρες και τις θαλάσσιες μεταφορές τα πλοία πρέπει να είναι εξοπλισμένα με σωσίβια, σωστικές λέμβους, πυροσβεστήρες και άλλα απαραίτητα σωστικά μέσα, ανάλογα με τον αριθμό των επιβατών και το μέγεθος του πλοίου. Επίσης, το πλήρωμα πρέπει να είναι πλήρως εκπαιδευμένο στη χρήση του εξοπλισμού ασφαλείας και στις διαδικασίες εκκένωσης, ενώ πρέπει να πραγματοποιούνται τακτικά ασκήσεις ασφαλείας. Τέλος, τα πλοία πρέπει να υποβάλλονται σε τακτικούς ελέγχους και συντήρηση για να διασφαλιστεί η καλή λειτουργία των μηχανικών συστημάτων και η ασφάλεια των επιβατών. Δεύτερον, όσο αναφορά την ενοικίαση ιστιοπλοϊκών σκαφών αλλά και μηχανοκίνητων, οι ενοικιαστές πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα έγγραφα και άδειες για τη ναυσιπλοΐα και να είναι εξοικειωμένοι με τους τοπικούς κανονισμούς και τις θαλάσσιες οδούς. Επίσης, πριν από την ενοικίαση, οι ενοικιαστές πρέπει να πραγματοποιούν έναν λεπτομερή έλεγχο του σκάφους για να διασφαλίσουν ότι είναι σε καλή κατάσταση και ότι διαθέτει τον απαραίτητο εξοπλισμό ασφαλείας. Τέλος όπως προαναφέρθηκε, τα σκάφη πρέπει να διαθέτουν συστήματα επικοινωνίας, όπως ραδιοεπικοινωνία VHF, και να είναι εξοπλισμένα με κουτί πρώτων βοηθειών και άλλα απαραίτητα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών στη θάλασσα.

Συμπερασματικά, ο θαλάσσιος τουρισμός με τις πολλές κατηγορίες του και τις δραστηριότητες που περιλαμβάνει, απαιτεί μια συστηματική προσέγγιση στην ασφάλεια για την προστασία των τουριστών και των επαγγελματιών. Η αυστηρή εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας, η εκπαίδευση και η προετοιμασία είναι θεμελιώδη στοιχεία που εξασφαλίζουν μια ασφαλή και απολαυστική εμπειρία στη θάλασσα. Με την κατανόηση των κινδύνων και την υιοθέτηση των κατάλληλων μέτρων, ο θαλάσσιος τουρισμός μπορεί να συνεχίσει να αναπτύσσεται με ασφάλεια και υπευθυνότητα.

5.2 Ταξίδια αναψυχής: Περιγραφή, Κίνδυνοι και Πρωτόκολλα Ασφαλείας

Τα ταξίδια αναψυχής με σκάφος είναι μία από τις πιο δημοφιλείς και αναζωογονητικές μορφές θαλάσσιου τουρισμού. Συνδυάζουν την ελευθερία της θάλασσας με την εξερεύνηση νέων τοπίων και την απόλαυση της φύσης, προσφέροντας στους συμμετέχοντες μοναδικές εμπειρίες. Είτε πρόκειται για ημερήσια εκδρομή με σκάφος, είτε για πολυήμερη κρουαζιέρα σε απομακρυσμένα νησιά, τα ταξίδια αναψυχής παρέχουν μια έντονη αίσθηση ελευθερίας και ανακάλυψης. Ωστόσο, όπως κάθε μορφή θαλάσσιου τουρισμού, ενέχουν συγκεκριμένους κινδύνους που καθιστούν απαραίτητη τη συμμόρφωση με αυστηρά πρωτόκολλα ασφαλείας.

Ο θαλάσσιος τουρισμός, παρά την τεράστια συνεισφορά του στην παγκόσμια τουριστική οικονομία, συνοδεύεται από σημαντικούς κινδύνους οι οποίοι μπορούν να χωριστούν σε 4 κύριες κατηγορίες, περιβαλλοντικούς, τεχνολογικούς επιχειρησιακούς και κοινωνικούς.

Για αρχή, όσο αναφορά τους περιβαλλοντικούς κινδύνους η αυξημένη ανθρώπινη δραστηριότητα στη θάλασσα ενδέχεται να επιφέρει σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως οι ρύπανση από πλοία ακόμα η καταστροφή κοραλλιογενών υφάλων και η διαταραχή της θαλάσσιας ζωής.

Δεύτερον εξοπλισμός των πλοίων και των σκαφών που χρησιμοποιούνται στον θαλάσσιο τουρισμό παίζει καθοριστικό ρόλο στην ασφάλεια των επιβατών. Οι τεχνολογικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν βλάβες στους κινητήρες, δυσλειτουργίες στο σύστημα πλοήγησης και αποτυχία των συστημάτων επικοινωνίας. Η συντήρηση και η χρήση τεχνολογικών καινοτομιών, όπως το σύστημα εντοπισμού θέσης ή αλλιώς GPS, μπορούν να περιορίσουν αυτά τα ζητήματα.

Οι επιχειρησιακοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν ατυχήματα κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων, όπως οι πνιγμοί και οι τραυματισμοί από εξοπλισμό θαλάσσιων σπορ αλλά και η σύγκρουση σκαφών. Η ελλιπής εκπαίδευση των επιβατών ή του πληρώματος καθώς και η μη τήρηση των κανονισμών ασφαλείας μπορεί να αυξήσουν τους επιχειρησιακούς κινδύνους.

Τέλος οι κοινωνικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν απειλές για την ασφάλεια των επιβατών, όπως ληστείες ή τρομοκρατικές επιθέσεις ενώ οι διαφορές στη νομοθεσία μεταξύ των χωρών ιδίως στις θαλάσσιες μεταφορές μπορούν επίσης να αυξήσουν την ευπάθεια σε τέτοιες καταστάσεις.

Επιπλέον στο θαλάσσιο κόσμο υπάρχει και μια σειρά από προληπτικά μέτρα και διαδικασίες οι οποίες έχουν σχεδιαστεί για να προστατεύουν την ασφάλεια των επιβατών και των πληρωμάτων στον θαλάσσιο τουρισμό. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν την εκπαίδευση του προσωπικού και των επιβατών καθώς η ασφάλεια είναι κρίσιμη ώστε το πλήρωμα και οι επιβάτες να γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν σε περιπτώσεις κινδύνου, επίσης η τήρηση των ναυτικών κανονισμών με σκοπό την ασφάλεια του πλοίου όπως για παράδειγμα υποχρεωτική χρήση σωσιβίων και η ύπαρξη σωστικών λέμβων είναι βασική οι κολώνες ασφαλείας για όλους τους επιβάτες. Επιπλέον η ύπαρξη συστημάτων παρακολούθησης και άμεσης επικοινωνίας με αρχές έκτακτης ανάγκης

συμβάλλει στη μείωση των καθυστερήσεων αντίδρασης σε ατυχήματα με σκοπό την πρόληψη μεγαλύτερου κινδύνου. Και τέλος οι κανονισμοί που αφορούν το θαλάσσιο τουρισμό και οι διεθνείς συμφωνίες, όπως η σύμβαση SOLAS (Safety of life at sea), Αποτελούν σημαντικό πλαίσιο για την πρόληψη των κινδύνων.

Η ορθή διαχείριση κινδύνων αλλά και η εφαρμογή κατάλληλων κανόνων ασφαλείας είναι κρίσιμη για τη βιώσιμη ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού καθώς εξασφαλίζει την προστασία τόσο των τουριστών και των επιβατών των πλοίων, όσο και του φυσικού περιβάλλοντος.

5.2.1 Ανάλυση Ταξιδιών αναψυχής

Τα ταξίδια αναψυχής με σκάφος περιλαμβάνουν μια σειρά από δραστηριότητες και επιλογές που ποικίλουν ανάλογα με τις προτιμήσεις των επιβατών και τον τύπο του σκάφους. Αρχικά, υπάρχουν οι ημερήσιες σύντομες διαδρομές σε κοντινούς προορισμούς, όπως γειτονικά νησιά, όρμους και απομονωμένες παραλίες όπου οι επιβάτες απολαμβάνουν κολύμβηση, ψάρεμα, καταδύσεις και άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες. Οι σύντομες εκδρομές αυτές είναι μία πολύ συχνή επιλογή για τους τουρίστες, καθώς είναι και πιο οικονομική λύση, πιο εύκολες καθώς απαιτούν λιγότερο προγραμματισμό και είναι και πιο άνετη σαν επιλογή διότι δίνει την ευκαιρία στον τουρίστα να εξερευνήσει περισσότερα μέρη σε λιγότερο χρονικό διάστημα. Δεύτερον, υπάρχουν οι πολυήμερες κρουαζιέρες οι οποίες συνήθως περιλαμβάνουν διανυκτέρευση στο σκάφος και περιήγηση σε διάφορους προορισμούς. Οι επιβάτες μπορούν να εξερευνήσουν διαφορετικές περιοχές, να απολαύσουν γκουρμέ γεύματα μέσα στο σκάφος και να χαλαρώσουν σε ένα πολυτελές περιβάλλον. Τρίτον, έχει ανέβει πολύ στις επιλογές των τουριστών τα τελευταία χρόνια και η ιστιοπλοΐα. Διότι, προσφέρει την ευκαιρία για πιο ενεργή συμμετοχή, καθώς οι επιβάτες μπορεί να συμμετάσχουν στην πλοήγηση και τον χειρισμό του σκάφους. Αυτού του τύπου τα ταξίδια είναι ιδανικά για τους λάτρεις της θάλασσας και της περιπέτειας. Τέλος, υπάρχει και σαν επιλογή η προσωπική ενοικίαση σκαφών όπου οι επιβάτες μπορούν να ενοικιάσουν ένα σκάφος είτε μηχανοκίνητο είτε ιστιοπλοϊκό για προσωπική χρήση είτε για μία ημέρα είτε για μεγαλύτερο διάστημα, προσφέροντας πλήρη ελευθερία στον σχεδιασμό του ταξιδιού τους

5.3 Case study: Costa Concordia (2012)

Το ατύχημα του κρουαζιερόπλοιου Costa Concordia συνέβη στις 13 Ιανουαρίου 2012 στην περιοχή Giglio της Ιταλίας. Το πλοίο προσέκρουσε σ έναν ύφαλο καθιστώντας το από τα μεγαλύτερα ναυτικά δυστυχήματα του 21^{ου} αιώνα, επηρεάζοντας όχι μόνο την εταιρία Costa Grociere αλλά και ολόκληρη τη βιομηχανία των κρουαζιέρων. Συγκεκριμένα το πλοίο ακολούθησε μια παράτολμη διαδρομή κοντά στην ακτή η οποία απέβη μοιραία για μερικούς ενώ συνολικά υπήρχαν μέσα 4.252 επιβάτες και πληρώματα. Η σύγκρουση με τον ύφαλο δημιούργησε ρήγμα μήκους 53 μέτρων στο κύτος του πλοίου, οδηγώντας το στην ανατροπή του αλλά και στη μερική του βύθιση. Επίσης

σημαντικό είναι να σημειωθεί πως η διαδικασία εκκένωσης ήταν αρκετά προβληματική, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 32 άτομα.

Αναλυτικότερα, το περιστατικό προκλήθηκε από τη λανθασμένη απόφαση του καπετάνιου ονόματι Francesco Schettino να πλησιάσει πολύ κοντά στις ακτές του Giglio παραβιάζοντας τους ναυτιλιακούς κανόνες οι οποίοι και αναφέρουν αυστηρά πως απαγορεύεται οποιοδήποτε πλοίο να πλησιάσει τόσο κοντά στις ακτές. Ο λόγος που έγινε αυτό ήταν για να χαιρετίσει ο καπετάνιος τους γνωστούς του οι οποίοι βρίσκονταν στη στεριά (ο καπετάνιος ισχυριζόταν πως ήθελε να δείξει απλά στους επιβάτες τη στεριά από πιο κοντά) με αποτέλεσμα το πλοίο να μην έχει αρκετό χώρο να κάνει τους κατάλληλους ελιγμούς και να δημιουργηθεί πρόσκρουση με τον ύφαλο προκαλώντας τεράστιο ρήγμα στο κύτος του πλοίου. Αυτό επέτρεψε στο νερό να εισέλθει μέσε στο πλοίο με αποτέλεσμα αυτό να χάσει τη σταθερότητα του και να αρχίσει να γέρνει επικίνδυνα προς τη μια μεριά.

Μετά τη σύγκρουση, υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση στην ενεργοποίηση της διαδικασίας εκκένωσης. Παρά το γεγονός ότι το πλοίο είχε αρχίσει να παίρνει νερά, ο καπετάνιος Schettino καθυστέρησε να ενημερώσει τις αρχές αλλά και τους επιβάτες για τη σοβαρότητα της κατάστασης με αποτέλεσμα η διαδικασία της εκκένωσης να καθυστερήσει πολύ αλλά και να γίνει ακόμη πιο επικίνδυνη. Συγκεκριμένα, η απόφαση για εκκένωση παρθηκε περίπου 1 ώρα μετά τη πρόσκρουση, όταν το πλοίο είχε ήδη χάσει σημαντικό μέρος της ισορροπίας του και πολλά σωστικά λόγω της κλίσης αυτής να μη μπορούσαν να

χρησιμοποιηθούν λόγω της κλίσης αυτής. Επιπλέον, υπήρχε και αρκετά μεγάλη καθυστέρηση από τη μεριά του πληρώματος οι οποίοι ενώ θα έπρεπε η καθοδήγηση τους να είναι σαφής και γρήγορη αντιθέτως έγινε πιο περίπλοκη και χρονοβόρα. Σημαντικό είναι επίσης να σημειωθεί πως ο καπετάνιος εγκατέλειψε το πλοίο πριν ολοκληρωθεί η εκκένωση, παραβιάζοντας την αρχή η οποία λέει πως ο καπετάνιος πρέπει να είναι ο τελευταίος που θα φύγει από το πλοίο.

Το ατύχημα του Costa Concordia ανέδειξε σοβαρά κενά στη διαχείριση κινδύνων τόσο από τον καπετάνιο αλλά και από το προσωπικό. Αναλυτικότερα, όλα ξεκίνησαν με τη λανθασμένη απόφαση του καπετάνιου να πλησιάσει κοντά στην ακτή για προσωπικούς λόγους χωρίς να αντιληφθεί τη σοβαρότητα του κινδύνου η οποία και κόστισε τη ζωή σε επιβάτες και έθεσε σε κίνδυνο όλα τα άτομα που βρίσκονταν μέσα στο πλοίο. Επίσης, η καθυστέρηση στην ενεργοποίηση της διαδικασίας της εκκένωσης οδήγησε σε πανικό και καθυστέρησε την ασφαλή απομάκρυνση των επιβατών από το πλοίο, ενώ σε συνδυασμό με την ελλιπή και ελάχιστη εκπαίδευση του πληρώματος ως προς τη διαχείριση τέτοιου είδους κρίσεων το οποίο όπως και αποδείχθηκε ότι δεν ήταν κατάλληλα εκπαιδευμένο για να αντιμετωπίσει μιας τόσο σοβαρής κρίσης, κάτι που οδήγησε σε σύγχυση και λάθη κατά τη διαδικασία της εκκένωσης. Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό ήταν η εγκατάλειψη του πλοίου από τον καπετάνιο ο οποίος εγκατέλειψε το πλοίο πριν ολοκληρωθεί η εκκένωση παρά τους ναυτικούς νόμους οι οποίοι και είναι τελείως αντίθετοι μιας τέτοιας πράξης. Η κακή διαχείριση αυτή κόστισε τη ζωή σε 32 άτομα (27 επιβάτες και 2 μέλη πληρώματος), ενώ βέβαια και πολλοί άλλοι τραυματίστηκαν. Το πλοίο υπέστη αρκετά μεγάλες υλικές ζημιές με αποτέλεσμα να ανατραπεί και να βυθιστεί μερικώς. Οι οικονομικές απώλειες για την εταιρία Costa Crociere ήταν αρκετά μεγάλες, με το κόστος των αποζημιώσεων αλλά και των νομικών διαδικασιών να περνάει το 1 δις ευρώ, ενώ παράλληλα η εταιρία υπέστη σοβαρές ζημιές για τη φήμη της από το ναυτικό κλάδο.

Μετά το ατύχημα, πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες έρευνες από τις αρχές για την απόδοση ευθυνών. Συγκεκριμένα, ο καπετάνιος Francesco Schettino δικάστηκε και κρίθηκε ένοχος για ανθρωποκτονία από αμέλεια, πρόκληση ναυτικού ατυχήματος αλλά και εγκατάλειψη του πλοίου του. Καταδικάστηκε σε φυλάκιση 16 ετών το έτος 2015 και το ναυάγιο διασώθηκε τρία χρόνια μετά το συμβάν και στη συνέχεια ρυμουλκήθηκε στο λιμάνι της Γένοβας όπου και διαλύθηκε. Από την άλλη, η εταιρία Costa Crociere υπέστη αυστηρό έλεγχο και δέχθηκε έντονη κριτική για τα πρωτόκολλα ασφαλείας της και τη διαχείριση κρίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, ο γενικός κλάδος των κρουαζιέρων εφάρμοσε αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας με αυστηρότερη παρακολούθηση των πορειών των πλοίων, ακόμη πιο ενισχυμένη εκπαίδευση του πληρώματος σε διαδικασίες εκκένωσης και διαχείριση κρίσεων, αλλά και τη δημιουργία σαφών πρωτοκόλλων για την έγκυρη αντιμετώπιση κρίσεων.

Εν κατακλείδι, το ατύχημα του Costa Concordia ανέδειξε τα κενά στο θαλάσσιο τουρισμό ειδικά όσο αναφορά τη διαχείριση τέτοιου είδους έκτακτων περιστατικών αλλά και τη τήρηση των κανόνων ασφαλείας. Η ελλιπής αντίδραση του καπετάνιου και η ανεπάρκεια των μέτρων εκκένωσης οδήγησαν σε μια τραγωδία η οποία θα μπορούσε πολύ εύκολα να είχε αποφευχθεί. Το περιστατικό ήταν ένα σημείο καμπής για τη βιομηχανία των κρουαζιέρων όπου και αναγκάστηκε να κάνουν επανεξέταση δε όλα τα πρωτόκολλα ασφαλείας της αλλά και τη βελτίωση στην εκπαίδευση των πληρωμάτων. Παρά τις απώλειες και τους τραυματισμούς που υπήρξαν το ατύχημα αυτό έφερε στο φως την ανάγκη για αυστηρότερη εποπτεία και διαρκή ετοιμότητα για την αποφυγή παρόμοιων συμβάντων στο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Διαδικτυακές πηγές**

- <https://eeki.gr/nea/tourismos/thalassios-athlitikos-tourismos-ke-kefalonia.html>
- <https://www.dianeosis.org/2021/11/marines-kai-toyristikoi-limenes-stin-ellada/>
- https://www.opengov-gr.translate.google.com/translate/?_x_tr_sl=el&_x_tr_tl=en&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=sc&_x_tr_sch=http
- https://www.academia.edu/3645457/%CE%97_%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%B6%CE%B9%CE%AD%CF%81%CE%B1_%CF%89%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%85%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1_%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7
- http://users.ntua.gr/angelidi/index_files/_1995_5_Tourism_TEE_techr_1995_5_63.pdf
- <https://tourismphilosopher.com/category/tourism-philosophy/>
- <https://el.wikipedia.org/wiki/Τουρισμός>
- <https://mareduplus.ynanp.gr/naytilia/ellada-naytilia/thalassios-tourismos/#:~:text=O%20όρος%20Θαλάσσιος%20Τουρισμός%20εμπεριέχει,ψυχαγωγία%20και%20την%20πολιτισμική%20επικοινωνία.>
- <https://yachtingfestivals-athens.com/%CE%B8%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%83-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%83/>
- <https://www.traveldailynews.gr/column/arthro/o-viosimos-thalassios-toyrismos-stin-chora-mas/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Scuba_diving_tourism#Experiences
- <https://www.linkedin.com/pulse/diving-tourism-market-exploring-enchanting>
- <https://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/20621/A%20generic%20model%20for%20yachting%20service%20providers.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- https://en.m.wikipedia.org/wiki/Costa_Concordia
- <https://www.bbc.com/news/world-europe-16563562>
- <https://www.britannica.com/event/Costa-Concordia-disaster>
- https://www.schleswig-holstein.de/DE/fachinhalte/M/meerespolitik/Downloads/studieWorldMarine.pdf?__blob=publicationFile&v=1

- <https://www.eleftheria.gr/m/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/item/320387.html>

- **Ελληνόγλωσση**

- Στέλιος Βαρβαρέσος, Τουρισμός- Οικονομικές προσεγγίσεις, εκδόσεις προμπομπος
- Κομίλης Π., Τουριστικές Δραστηριότητες, ΚΕΠΕ, Αθήνα 1996
- Μιχαλόπουλος Ν., Τουρισμός και Οικονομία
- Κοκκώσης 2011, «Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΚΡΙΤΙΚΗ
- Λεκάκου – Τζανατος, Κρουαζιέρα και Ιστιοπλοια, ένα νέο τουριστικό προϊόν για το Ιόνιο πέλαγος, 1998

- **Ξενόγλωσση**

- Schwink, 1924, Glucks-Mann, 1929, Hunziker και Gilbert, 1991:4-27, Theobald 1994: 1-21
- Fletcher κ.ά., 2018, «Tourism principle and practise”, Pearson
- Douglas- westwood ltd 2005, world marine markets: a report to wtsh σελ. 36